

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE VE FİNANSMAN

**KAMBIYO İŞLEMLERİ
343FBS039**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	3
GİRİŞ	4
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	5
1. KAMBİYO İŞLEMLERİ.....	5
1.1. Kambiyo İşlemlerinin Özellikleri.....	6
1.2. Efektif.....	6
1.2.1. Nominal Efektif Kur	7
1.2.2. Reel Kur	7
1.2.3. Efektif Deposu	7
1.3. Döviz.....	10
1.3.1. Döviz Kuru.....	11
1.3.2. Döviz Piyasası.....	12
1.3.3. Döviz Paritesi.....	12
1.3.4. Döviz Bonosu.....	12
1.3.5. Döviz Spekülasyonu	12
UYGULAMA FAALİYETİ.....	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	14
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	15
2. DÖVİZ TEVDİAT HESABI.....	15
2.1. Döviz Tevdiat Hesabı Açılması	16
2.1.1. Efektifle Döviz Tevdiat Hesabının Açılması	17
2.1.2. TL Karşılığında Döviz Satarak Döviz Tevdiat Hesabı Açılması.....	18
2.2. Döviz Tevdiat Hesabından Para Çekilmesi.....	19
2.2.1. Döviz Tevdiat Hesabından Döviz Cinsinden Ödeme Yapılması	19
2.2.2. Döviz Tevdiat Hesabından Türk Lirası Cinsinden Ödeme Yapılması.....	20
2.2.3. Döviz Tevdiat Hesabından Başka Bir Döviz Cinsinden Ödemeler	20
2.3. Döviz Tevdiat Hesaplarında Faiz Reeskontu	22
2.4. Havale İşlemleri	26
2.4.1. Yurtiçi Şubeler Arasında Yapılan Döviz Havaleleri.....	26
2.4.2. Muhabir Bankalar ya da Yurt Dışı Şubeler Tarafından Yurt İçi Şubelere Genel Müdürlük Kanalıyla Yapılan Döviz Havaleleri	27
2.4.3. Yabancı Bankalara Döviz Havalesi.....	29
2.4.4. Yabancı Bankalardan Gelen Havaleler	32
2.5. Hesap Ekstresi.....	34
UYGULAMA FAALİYETİ.....	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	37
ÖĞRENME FAALİYETİ- 3	38
3. KAMBİYO SENETLERİ.....	38
3.1. Kambiyo Senetlerinin Nitelikleri	38
3.2. Kambiyo Senedi Çeşitleri.....	38
3.2.1. Poliçe (Draft – Bill of Exchange).....	38
3.2.2. Bono	40
3.2.3. Çek	40
3.3. Kambiyo Çekleri (Dövizli Çekler).....	41
3.3.1. Dövizli Çek Türleri ve Özellikleri	41
3.3.2. Banka Çekleri.....	43

3.4. Çek İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	44
3.4.1. Çekin Keşidesi	45
3.4.2. İştira ve Tahsil.....	45
3.5. İskonto ve İştira Senetleri (Yabancı Senetler).....	52
3.5.1. Yabancı Senetlerin Tahsili (İskontosu).....	52
3.5.2. Yabancı Senetlerin İştirası	53
UYGULAMA FAALİYETİ.....	56
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	57
MODÜL DEĞERLENDİRME	61
CEVAP ANAHTARLARI	67
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	70
KAYNAKÇA	71

AÇIKLAMALAR

KOD	343FBS039
ALAN	Muhasebe Finansman
DAL/MESLEK	Finans Hizmetleri Elemanı
MODÜLÜN ADI	Kambiyo İşlemleri
MODÜLÜN TANIMI	Bankalardaki kambiyo işlemlerini sırası ile kurallarına uygun olarak bilgisayarda yapabilme becerisinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bilanço esasına göre defter tutma modülü alınmış olmalıdır.
YETERLİK	Kambiyo işlemlerini yapmak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile; öğrenci, bankalardaki kambiyo işlemlerini sırası ile kurallarına uygun olarak bilgisayarda yapabilecektir. Amaçlar 1. Efektif alım satımına ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz. 2. Döviz tevdiat hesabına ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz. 3. Kambiyo havalesine ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Projeksiyon makinesi, bilgisayar, Bankalar Kanunu, BDDK'nın tanıtım broşürleri ve tanıtım CD'li ile form belgeler
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz. Ayrıca modül sonunda öğretmeninizin size vereceği uygulamalarla kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Küreselleşen dünya, birçok şeyde olduğu gibi bankacılık işlemlerinde de önemli gelişmeler kaydetmiştir. Ülkemiz de bu gelişmeyi oldukça yakından takip etmektedir.

Bankacılıkta kambiyo işlemleri önemli yer tutmaktadır. Bankaların yabancı ülke paraları üzerinden yaptığı tüm işlemler, kambiyo işlemleri olarak kabul edilmektedir.

Bankalar, yurt içinde ve yurt dışındaki bankalar ile olan havalelerinde ve dövizle ilgili işlemlerin yapılmasını kambiyo işlemleri olarak takip etmektedir.

Bu modülde Döviz Tevdiat Hesabı açma ve havale işlemlerinin gerçekleştirilmesinde yapılacak muhasebe kayıtlarını, dövizli çekler ve kambiyo senetleri ile ilgili muhasebe kayıtları hakkında bilgi verilecektir.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile efektif alım satımına ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyeti öncesinde yapmanız gereken araştırma faaliyetleri şunlardır:

- Yakınıntıdaki bir bankanın kambiyo servisine giderek kambiyo işlemleri hakkında bilgi alınız.
- İnternette kambiyo ile ilgili bilgi toplayınız ve sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. KAMBIYO İŞLEMLERİ

Kelime anlamıyla kambiyo, nakit para veya para yerine geçen her türlü araç ve senetlerin alım ve satımını ifade eder.

Millî para ve yabancı paraların dolaşımına ilişkin olarak kambiyo; para yerine geçen ve ödeme aracı olarak kullanılabilen her türlü bono, çek, poliçe ve diğer menkul kıymetler anlamında kambiyo olarak tanımlanabilir.

Para ve diğer menkul kıymetler ile maden ve taşların iç piyasada tedavülü ve memlekette ihraç veya memlekete ithaline ilişkin usul ve esasları düzenleyen hukuki metinler bütününe kambiyo mevzuatı denilir.

1567 nolu "Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu"na göre, bu konu ile ilgili kararları vermeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Kambiyo iktisat literatüründe "döviz", "efektif" anlamlarında da kullanılmaktadır.

1.1. Kambiyo İşlemlerinin Özellikleri

Kambiyo işlemleri gerçekleştirilirken aşağıdaki özellikler dikkate alınmalıdır;

- İşlemler yabancı para birimi üzerinden (sabit kurla) tek numaralı hesaplara kaydedilir.
- İşlem (efektif vaziyeti ve döviz vaziyeti hesapları dışındaki), iki yabancı paralı hesabı ilgilendiriyorsa sadece bu yabancı paralı hesaplar arasında kaydedilir.
- İşlem, bankanın yabancı para pozisyonunda (durumunda) azaltma yaratıyorsa efektif vaziyeti veya döviz vaziyeti hesaplarından biri, yabancı paralı diğer hesaplara karşılık, borçlanır. Ters durumda da alacaklanır.
- Efektif Vaziyeti borçlandığı zaman, işlemin yabancı paralı tutarının karşılığı Türk parası üzerinden, Efektif Alım Satım Hesabı alacaklanır. Aynı ilişki Döviz Vaziyeti ile Döviz Alım Satım hesapları arasında da geçerlidir.
- Yabancı para alım satımın yarattığı kâr veya zarar Efektif Alım Satım ve Döviz Alım Satım Hesapları üzerinden ve ticari işletmelerinde emtia satış kârının “tek hesaplı” uygulamada belirlendiği şekilde hesaplanır.
- Efektif ve döviz satışında satılan efektif ve döviz satış bedeli üzerinden % 0,1 Komisyon ve Komisyon üzerinden de % 5 Bankacılık ve Sigorta Muameleleri Vergisi tahakkuk ettirilir.

1.2. Efektif

Paranın gerçek değeri, itibari değer. Kambiyo rejimine göre "nakit yabancı para" demektir. Döviz kavramının aksine efektif kur, çek, senet, poliçe ve hazine bonusu gibi ödeme araçlarını kapsamaz. Efektif satış kuru, döviz satış kurundan genellikle daha yüksektir.

Efektif ilk olarak “gerçekleşmiş” anlamında kullanılmaktadır. Örneğin, efektif kur, gerçekleşmiş kur anlamında kullanılmaktadır.

Bankaların kasalarında durduğu sürece, faiz kaybına yol açan, ancak dövize çevrilerek yurt dışı banka hesaplarına intikal ettirildikten sonra faizlendirilebilen kâğıt para olarak da tanımlanabilir.

1970'li yıllarda yayılan esnek (dalgalı) döviz kuru sistemiyle birlikte kullanımı yaygınlaşan bir kavramdır. Nominal veya reel olarak hesaplanabilir. Esnek döviz kurları yaygınlaşınca, çok taraflı kur değişimlerinin ticari rekabet gücü açısından önemi de artmıştır.

1.2.1. Nominal Efektif Kur

Bir paranın (ticaret payları ile tartılı olmak üzere) belli başlı diğer paralar karşısında değerinin değişmesi, hem döviz piyasasındaki hem de ticari rekabet gücündeki gidişin göstergesidir. Buna, nominal efektif kur denilmektedir.

Ancak, ülkelerin yaşadığı enflasyon oranının farklı olması dolayısıyla, nominal efektif kur değişimleri ticari rekabet gücünü göstermekte yetersiz kalır.

1.2.2. Reel Kur

Bir ülkenin parası, dünya piyasasında, ancak o ülke ile dış dünya arasındaki enflasyon farkını telafi edecek oranda değer yitiriyorsa reel olarak kur aynı kalmıştır; ticari rekabet gücünde kur değişmesinden kaynaklanan bir değişim olmamıştır.

Efektif kurlardaki reel azalış veya artış, döviz piyasasındaki ve ticari rekabet gücündeki durum değişmesinin göstergesi olarak kullanılır.

Nominal değerden reel değere varmak için, döviz kuru, ilgili ülke ile dış dünya arasındaki enflasyon oranındaki fark için düzeltilir. Ancak, reel kurların hesaplanmasındaki (kullanılacak fiyat istatistikleri başta olmak üzere) çeşitli istatistiksel sorunlar vardır. Bunun yanında, ticari rekabet gücünü belirleyen diğer etkenlerin varlığı da bir gerçektir. Efektif kurların hesaplanmasında iki ayrı çeşit tartı kullanılabilir:

- Çok taraflı ticaret tartısında, ülkelerin dünya ticaretindeki payı veya belirli bir bölge ticareti söz konusu ise (sanayileşmiş ülkeler veya B. Avrupa ülkeleri gibi) buradaki pay söz konusu olur,
- İki taraflı ticaret tartısıyla her ülkenin birbirleriyle karşılıklı ticaretindeki payları belirlenir. Genellikle iki taraflı ticaret tartısı birinciyi tercih edilmektedir. Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, her ülke piyasasında alıcı ve satıcıların karşılaştığı yerli ve yabancı fiyatlara olan ortalama döviz kuru etkilerini yansıtmasıdır; diğeri de, reel kurların hesaplanmasında, fiyat seviyesi değişimleri ile döviz kuru değişmelerinin incelenmesine daha uygun olmasıdır. Buna karşılık, çok taraflı ticaret tartısı, iki ülkenin üçüncü piyasadaki rekabet gücünü saptamak açısından daha uygun düşmektedir.

1.2.3. Efektif Deposu

Bankanın banknot cinsinden yabancı para kasasıdır. Bankaların kabul ettiği her tür para için aktif karakterli ayrı bir efektif deposu hesabı bulunmaktadır. Herhangi bir müşteri hesabına alınan yabancı paralar efektif deposuna borç verilirken ilgili müşteri hesabına alacak verilir.

Örnek: Bankamız müşterilerinden, Doğan ASLANPINAR Döviz Tevdiat Hesabı açtırarak 1500 EURO.- yatırmıştır.

		13.02.2007			
1	011- Efektif Deposu - EURO			1500	
	Döviz Tevdiat Hesabı ile ilgili müşteri hesabı				1500
	- Vadesiz				
	/				

kaydı yapılacaktır.

1.2.3.1. Efektif Alışı

Bir banka efektif satın alırken her şeyden önce satın alınacak banknotun sahte olup olmadığına ve tedavülde olup olmadığına dikkat etmelidir. Sahte banknot ibraz edildiğinde anlaşılması halinde durum ilgi savcılığa bildirilmelidir.

Eğer banka, herhangi bir müşteri hesabına yatmak yerine TL ile değişmek üzere yabancı para alırsa, borçlu hesap yine 011 Efektif Deposu hesabına verilirken, alacak kaydı ise 293 Efektif Vaziyeti Hesabı olacaktır.

Örnek: Bankamıza gelen bir müşteri 500 US\$ vererek karşılığında Türk Lirası almak istediğinde. Döviz alım belgesi düzenlendikten sonra o günkü kur üzerinden değişim gerçekleştirilir. (1 US\$ 1.386 TL kurdan, müşteriye 693.000 TL ödenecektir) Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

		/			
1	011- EFEKTİF DEPOSU US\$			500	
	293 EFEKTİF VAZİYETİ US\$				500
	1 US\$ = 1.386 TL kurdan 500 US\$ alımı. _____ /				
	292 EFEKTİF ALIM SATIM HESABI US\$			693	
	010 KASA Müşteriye 500 US\$ karşılığının Türk Lirası olarak ödenmesi				693

011 Efektif Deposu hesabı sabit kur üzerinden çalıştığı için dönem sonlarında evalüasyon (Bankaların kayıtlarında sabit kur üzerinden geçirilen dövizlerin her ay sonunda geçerli cari kura göre düzenlenmesi, değerlendirme) işleminden geçirilerek Türk Parası'na dönüştürülür. Evalüasyon sonrası, yani yabancı para üzerinden çalışan hesaplar Türk parasına çevrildikten sonra, 292 ve 293 numaralı hesapların eşitliğinin sağlanması gerekmektedir.

1.2.3.2. Efektif Satış

Döviz satışının banka tarafından gerçekleştirdiği durumda;

Örnek: Bir müşteri bankamıza gelerek 1000 US\$ satın almak istiyor. Satış kurunun 1,387 TL olduğunu kabul edelim. Döviz satış belgesi düzenlendikten sonra aşağıdaki kayıtlar yapılacaktır.

		/			
1	293 EFEKTİF VAZİYETİ US\$		011- EFEKTİF DEPOSU US\$	1000,00	1000,00
	1 US\$ = 1.387TL kurdan 1000 US\$ satışı	/			
	010 KASA HESABI			1 387,00	
	292 EFEKTİF ALIM SATIM HESABI US\$		Müşteriden 1000 US\$ karşılığı 1.387 Türk Lirası alınması.		1 387,00

Türk Lirası satış üzerinden %01 komisyon ve %5 BSMV tutarının müşteriden tahsil edilmiştir. Bunun için de aşağıdaki muhasebe kaydı yapılmıştır.

		/			
1	010 KASA HESABI		761 BANKACILIK HİZMET GELİRLERİ 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	14,56	13,87 0,69
	TL satış tutarı üzerinden %01 komisyon ve %5 BSMV tutarının müşteriden tahsil edilmesi.				
		/			
1	010 KASA HESABI		380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380.006 Kambiyo Muameleleri Vergisi	1 387,00	1 387,00
	TL satış tutarı üzerinden %01 kambiyo muameleleri vergisi alınması.				

Burada bankamızın efektif satışından kârı da söz konusudur. Bu da “771 KAMBİYO KÂRLARI HESABI” alacaklı olacaktır. KASA HESABI ise borçlu olacaktır.

Bu işlemin kaydını yapalım;

Efektif satış bedeli	1000 X 1,387 = 1 387,00 TL
Efektif Yenileme bedeli	1000 X 1,379 = 1 379,00 TL
Satış Kârı	1 387 – 1 379 = 8,00 TL

1	010 KASA HESABI	771 KAMBİYO KÂRLARI	8	8
		771.01 Efektif Alım/Satım ve		
		Evaluasyon Kârı		
		Alım / Satım Kârı		
	Efektif döviz satışından elde edilen kârın kaydedilmesi			

1.3. Döviz

Uluslararası ödemelerde geçerli olan yabancı para, para işlevi gören her tür bono, poliçe, kredi mektubu, havale ve benzeri varlıklar, her türlü mal ve hizmet alımında, ödemede bulunulurken kullanılan paranın, alacaklı tarafından kabul edilebilir cinsten olması gerekir.

Bütün ülkeler, mal ve hizmet satışında kendi parası ile satma taraftarıdır. Yani kendi ülkesinin çıkardığı paraya güvenilmesini isterler.

Ancak uygulamada; satın alınan bir malın bedelini, alıcı ülkenin yabancı para stoklarında satıcı ülkenin para biriminden para olmaması durumunda, satıcı ülkenin kabul edeceği bir başka para birimi ile ödeme gerçekleştirilir. Satıcı ülke de eline geçen bu para ile diğer ülkelerle alış verişini yapabilecektir. Bu nedenledir ki ülkelerin uluslararası ticaret yapabilmeleri için ellerinde diğer ülkelerin paralarının stoklarında bulunması gerekir.

Ülkelerin elinde bulunan madeni ve kâğıt para cinsinden bütün ülke paraları ve bu paralarla ödemeyi sağlayan her türlü hesap, belge ve vasıtaların tümüne DÖVİZ denir.

Resim 1.1: Nakit halindeki yabancı ülke paralarına efektif, yabancı ülke parası ile ödeme yapılmasına yarayan her türlü hesap, belge ve araçlar ise döviz olarak isimlendirilir

1.3.1. Döviz Kuru

Döviz Kuru, Bir ülke parasının diğer ülke parasına göre değerini ifade eder. Alım - satımları efektif ve serbest piyasa olmak üzere iki ayrı şekilde yapılır. Efektif döviz, nakit biçimindeki yabancı para anlamına gelir.

Efektif satış kuru genellikle döviz satış kurundan daha yüksektir. Bu iki fiyat arasındaki fark, "kur farkı" veya "kur makası" olarak bilinir. Bu farkın büyümesi dövize olan talebin arttığını, farkın kapanması da talebin azaldığını gösterir.

Yüzde 1-1.5 dolayındaki fark normal sayılmaktadır. Farkın büyümesi hâlinde merkez bankaları müdahalede bulunur. Bu müdahale rezervlerdeki dövizin bir miktarının piyasaya sürülmesiyle gerçekleştirilir. (Şekil 1.1)

DÖVİZİN CİNSİ	ALİŞ	SATIŞ	SATIŞ
USD/TRY 1 ABD DOLARI	1.3801	1.3868	1.3791 1.3889
AUD/TRY 1 AVUSTRALY. DOLAR	1.1127	1.1200	1.1076 1.1267
DKK/TRY 1 DANİMARKA KRONU	0.24670	0.24791	0.24653 0.24848
EUR/TRY 1 EURO	1.8383	1.8472	1.8370 1.8500
GBP/TRY 1 İNGİLİZ STERLİNİ	2.7017	2.7158	2.6998 2.7199
CHF/TRY 1 İSVİÇRE FRANGI	1.1296	1.1369	1.1279 1.1386
SEK/TRY 1 İSVEÇ KRONU	0.19564	0.19768	0.19550 0.19813
CAD/TRY 1 KANADA DOLARI	1.1963	1.2017	1.1919 1.2063
KWD/TRY 1 KUVEYT DİNARI	4.7292	4.7915	4.6583 4.8634
NOK/TRY 1 NORVEÇ KRONU	0.22611	0.22764	0.22595 0.22816
SAR/TRY 1 SUUDİ ARABİSTAN RİYALİ	0.36911	0.36978	0.36634 0.37255
JPY/TRY 100 JAPON YENİ	1.1671	1.1749	1.1628 1.1794
BGL/TRY 1 BULGAR LEVASI	0.88283	0.99554	
SYP/TRY 1 SURİYE LİRASI	0.02172	0.03258	
JOD/TRY 1 ÜRDÜN DİNARI	1.8284	2.0618	
ILS/TRY 1 YENİ İSRAİL ŞEKELİ	0.32347	0.34006	
RON/TRY 1 YENİ RUMEN LEYİ	0.51443	0.58010	
IRR/TRY 100 İRAN RİYALİ	0.01193	0.01790	
ÇAPRAZ KURLAR / Cross Rates		EURO DÖNÜŞÜM KURLARI / Euro Conversion Rates	
USD/AUD 1 ABD DOLARI	1.2382	EUR/DEM	1.95583 ALMAN MARKI
AVUSTRALYA DOLARI		EUR/BEF	40.3399 BELÇİKA FRANGI
USD/DKK 1 ABD DOLARI	5.5940	EUR/LUF	40.3399 LÜKSEMBURG
DANİMARKA KRONU		FRANGI	
USD/CHF 1 ABD DOLARI	1.2198	EUR/ESP	166.386 İSPANYOL
İSVİÇRE FRANGI		PEZETASI	
USD/SEK 1 ABD DOLARI	7.0154	EUR/FRF	6.55957 FRANSIZ FRANGI
KRONU		EUR/IEP 1 EURO	0.787564 İRLANDA
USD/JPY 1 ABD DOLARI	118.04	LİRASI	
YENİ		EUR/ITL	1936.27 İTALYAN LİRETİ
USD/CAD 1 ABD DOLARI	1.1540	EUR/NLG	2.20371 HOLLANDA
KANADA DOLARI		FLORİNİ	
USD/NOK 1 ABD DOLARI	6.0921	EUR/ATS	13.7603 AVUSTURYA ŞİLİNİ
NORVEÇ KRONU		EUR/PTE	200.482 PORTEKİZ
USD/SAR 1 ABD DOLARI	3.7503	ESKÜDOSU	
ARABİSTAN RİYALİ		EUR/FIM	5.94573 FIN MARKKASI
EUR/USD 1 EURO	1.3320	EUR/GRD	340.750 YUNAN DRAHMİSİ
DOLARI			
GBP/USD 1 İNGİLİZ STERLİNİ	1.9583		
DOLARI			
KWD/USD 1 KUVEYT DİNARI	3.4551		
DOLARI			

Şekil 1.1: 30 Mart 2007 Tarihli Merkez Bankası Döviz Kurları

1.3.2. Döviz Piyasası

Döviz arz edenlerle döviz talep edenlerin karşılaştıkları piyasaya döviz piyasası denir. Döviz piyasasının üç ayağı vardır. Arz edenler, talep edenler ve aracılık edenler. Döviz piyasalarının diğer piyasalar gibi belirli fiziksel mekânlarda bulunmaları gerekmez.

Günümüzde uluslararası döviz piyasasının başlıca merkezleri, New York, Paris, Tokyo, Frankfurt ve Londra'dır.

Resim 1.2: Merkez Bankası İnternet Adresi www.tcmb.gov.tr'dir

1.3.3. Döviz Paritesi

Bir ülkenin parası esas alınarak, diğer iki ülke parasının bu esas alınan ülke parası karşısındaki değeri olarak kabul edilir. Örneğin Mart 2007'de, Uluslararası piyasalarda avro-dolar paritesi 1,3311, sterlin-dolar paritesi 1,9637, yen-dolar paritesi ise 117,54 düzeyinde seyrediyor. Burada, dolar karşısında diğer ülkelerin paralarının değeri gösterilmiştir.

Bir başka deyişle, kamu otoritesinin ulusal para ile değer standardı olan yabancı para arasında belirlemiş olduğu fiyata döviz paritesi denilmektedir.

1.3.4. Döviz Bonosu

Bankada mevduatın bulunduğunu gösteren, isme veya hamiline düzenlenen kıymetli evraktır.

1.3.5. Döviz Spekülasyonu

Döviz kurlarının gelecekte göstereceği gelişmelere ilişkin tahminlere dayanılarak kazanç sağlamak amacıyla döviz piyasalarında sürdürülen alım satım işlemleri.

Spekülatörler, değerinin düşeceğini bekledikleri dövizden elden çıkarmakta, değer kazanacağını düşündükleri dövizlere yatırım yapmaktadır. Spekülatörlerin etkinlikleri uluslararası para piyasasında döviz kurlarındaki istikrarsızlıkları güçlendiren bir faktördür.

UYGULAMA FAALİYETİ

Kambiyo işlemleri; Efektif ve Döviz ile ilgili öğrendiklerinizi pekiştirmek amacı ile aşağıdaki uygulamaları yerine getiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler (İşlemin Yapılmasına İlişkin Öneriler)
➤ TC Merkez bankası döviz kurlarını bir haftalığına internetten izleyiniz.	➤ TC Merkez Bankası internet sitesinden gerekli bilgileri alabilirsiniz.
➤ Para birimlerin ait olduğu ülkeleri belirleyiniz	➤ Ülkemizde kabul edilen para birimlerini listeleyiniz.
➤ TL ile kendi belirlemiş olduğunuz en az iki tür para birimini karşılaştırınız.	➤ TL ve yabancı paraların arasındaki olumlu ve olumsuz farkları belirleyiniz. Hangisinde kalmak daha karlı ise onu tercih ediniz.
➤ Kendi belirlediğiniz yabancı para türünü istediğiniz bir gün üzerinden TL' sına çeviriniz.	➤ İşlemi o günkü TC Merkez Bankasının internetten aldığınız kurları üzerinden gerçekleştiriniz. ➤ İşlemlerde hesap makinesi kullanınız.
➤ Müşteriden efektif alma işlemini kaydediniz.	➤ Müşteriden Efektif alma işlemleri ile ilgili bilgileri Banka Kambiyo servisinden öğrenebilirsiniz.
➤ Müşteriye efektif satış işlemini kaydediniz.	➤ Müşteriden Efektif satış işlemleri ile ilgili bilgileri Banka Kambiyo servisinden öğrenebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Nakit para ve para yerine geçen her türlü araç ve senetlerin alım satımını aşağıdakilerden hangisi ifade eder?
- A) Efektif
 - B) Kambiyo
 - C) Döviz Paritesi
 - D) Evaluasyon

Aşağıdaki cümledeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

2. Döviz kavramının aksinekur, çek, senet, poliçe ve hazine bonusu gibi ödeme araçlarını kapsamaz. Efektif satış kuru, satış kurundan genellikle daha yüksektir
- A) Nominal, döviz
 - B) Döviz, nominal
 - C) Efektif, döviz
 - D) Efektif, nominal

Aşağıdaki cümledeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

3. Bir ülkenin parası esas alınarak diğer iki parasının bu esas alınan ülke parası karşısındaki değerine döviz denir.
- A) Ülke, satışı
 - B) Ülke, alışı
 - C) Ülke, kuru
 - D) Ülke, paritesi

Aşağıdaki cümledeki boşluklara hangi kelimeler gelecektir?

4. Efektif kuru genellikle döviz satış kurundan daha yüksektir. Bu iki fiyat arasındaki fark, "kur" veya "kur" olarak bilinir.
- A) Satışı, farkı, makası
 - B) Alışı, farkı, makası
 - C) Satışı, alışı, makası
 - D) Alışı, satışı, farkı

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Eksikleriniz var ise faaliyete dönerek tamamlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile döviz tevdiat hesabına ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyeti öncesinde yapmanız gereken araştırma faaliyetleri şunlardır:

- Döviz tevdiat hesabı nedir ve nasıl açılır? Yakınıntzdaki bir banka şubesine giderek ya da internetten banka sitelerine girerek öğreniniz.
- Döviz tevdiat hesabı ile ilgili muhasebe kayıtlarının nasıl yapıldığını araştırınız ve sınıfta edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. DÖVİZ TEVDİAT HESABI

Yurt içinde ve yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın bankalarda vadeli veya vadesiz TL veya döviz tevdiat hesabı açılabilir.

Döviz tevdiat hesapları, T.C. Merkez Bankası'nca alım satım konusu yapılan konvertibl (Dönüşebilen: yurdumuzda para birimlerinin birbirine çevrimi olarak adlandırılır. Merkez Bankası'nın belirlediği paralar "konvertibl para" olarak adlandırılır ve sadece o para döviz büfelerinde ya da bankalarda değiştirilir.) dövizlerden müracaat edilen bankaca kabul edilenlerle açılır.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Karar ve buna ilişkin tebliğler uyarınca bankalar tarafından gerek yurt içinde yerleşik gerek yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına konvertibl dövizler üzerinden açılabilen Döviz Tevdiat Hesabı pasif nitelikte olup, sabit fiyat üzerinden hareket görür.

Her dönem sonu, hesap bakiyesi evaluasyon (Fransızca'dan Türkçe'ye geçmiştir. Değerlendirme anlamına gelir. Türk parasının yabancı paralar karşısında değer kazanması.) işlemine tabi tutularak, Türk parasına dönüştürülür.

Bu hesabın izlenmesi için hesap planında 301 vadesiz ve 311 vadeli ana hesapları ile bu hesaplara ait yardımcı hesaplar açılmış bulunmaktadır.

2.1. Döviz Tevdiat Hesabı Açılması

Yabancı para (döviz) cinsinden bankalarda açılan vadesiz ve vadeli mevduat hesaplarıdır. Valör tarihi hesaba paranın yatırıldığı işlem tarihinden bir sonraki iş günüdür. Paranın hesaba yatırıldığı tarih işlem tarihidir.

Vadeli Döviz Tevdiat Hesabı, Yeni Türk Lirası'na dönüştürülebilen her türlü yabancı para birimi üzerinden, belirli bir süre sonunda, faiz getirisi ile birlikte geri çekilmek üzere açılmış mevduat hesaplarıdır.

Döviz tevdiat hesaplarından Türk Lirası veya Döviz (efektif dahil) olmak üzere iki şekilde para çekilebilir.

Banka tarafından döviz olarak yapılan ödemelerde hesap sahibi efektif, havale, seyahat çeki, banka çeki vb. ile kendisine veya yazılı talimatında belirtmiş olduğu üçüncü bir kişiye hesabından döviz ödenmesi talebinde bulunabilir. Hesap sahibi ilgili şubeden provizyon alınmak kaydıyla, hesabının bulunduğu bankaya ait farklı bir şubeden de para çekebilir.

Döviz tevdiat (banka ve bunun gibi yerlere para, senet yatırma) hesabı açtırmak isteyen müşteri aşağıdaki şekillerden biri ile tevdiatta bulunabilir.

- Efektif verebilir,
- Havale gönderebilir,
- İbraz ettiği çekin iştira (satın alma) edilerek veya tahsile alınarak karşılığında hesaba alınmasını isteyebilir.

Bütün bu yollarla alınan kambiyo değerleri, bunları temsil eden hesaplara karşılık vadeli veya vadesiz oluşuna göre “301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI – Vadeli” veya “301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI – Vadesiz” hesaba alacak yazılır.

Hesabın vadeli veya vadesiz olarak açılması Türk Lirası olarak açılan mevduatlarda olduğu gibidir.

2.1.1. Efektifle Döviz Tevdiat Hesabının Açılması

Efektif yatırmak suretiyle döviz tevdiat hesabı açılması durumunda:

Örnek: Bankamız Ulus Şubesi’ne müşterimiz Sıla GURBET 2000 US\$ tutarında vadesiz DTH açtırmak istiyor. Efektif yatırmak suretiyle döviz tevdiat hesabı açılır.

	/			
1	011 EFEKTİF DEPOSU – YP		2 000 \$	
	301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADESİZ			2 000 \$
	Sıla Gurbet’e efektif döviz tevdiat hesabı açılması.			
	/			

Müşteri, bankamıza yatıracağı efektifi yanında getirdiği için başka bir kayıt yapılmasına gerek yoktur. Bu gibi durumlarda yabancı para kasası çalışır. Tevdi edilen efektif emanet olarak bankada bulunduğundan döviz alım belgesi düzenlenmez.

Kodu: 320.01 Statüsü: Kullanımda
Ünvanı: TEDARİKÇİ
E-İş Kodu: /

İletişim | Ticari Bilgiler | Risk Bilgileri | Parametreler | Diğer | Teminat Bilgileri | Form Tasarımları

Adres: /
Semt: /
İlçe: /
İl: /
Ülke: /
Posta Kodu: / Faks No: /
Telefon No: / Telefon No: /

İlgili: / İnternet Adresi: /
E-Posta Adresi: / Yazma Dili: Türkçe

Abone Statüsü: Abone Değil Otm. Ödeme Yapılan Banka: /
Abone Ek Bilgi: / Mağaza Kartı No: /

Kaydet Yazdır

Banka müşterilerine açtığı her hesap için bilgisayarda yukarıda görüldüğü gibi hesap kartı açar. Hesaptaki giriş ve çıkışlar bu kart üzerinden yapılır.

2.1.2. TL Karşılığında Döviz Satarak Döviz Tevdiat Hesabı Açılması

Eğer müşteri, Türk Lirası getirerek DTH açtırmak isterse, önce döviz satım belgesi düzenlenir ve hesap açılır.

Örnek: 30.03.2007 tarihinde, Bankamız Ulus Şubesi'ne gelen müşteri Bayram BAYRAM, 4 000 \$ satın almak suretiyle döviz tevdiat hesabı açtırmak istediğini söylüyor. Önce o günkü döviz kuruna bakılır, döviz kuru: 1 \$ = 1,387 TL olsun, buna göre 4 000 doların Türk Lirası karşılığı hesaplanır ve aşağıdaki muhasebe kayıtları yapılır.

	30/03/2007		
1	010 KASA HESABI	5 548,00	
	294 DÖVİZ ALIM/ SATIM HESABI		5 548,00
2	4 000 \$ X 1.387 TL = 5 548,00 TL 30/03/2007 _____ 295 DÖVİZ VAZİYETİ 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI- Vadesiz Vadesiz DTH açılması. 30/03/2007 _____	4 000\$	4 000\$
3	010 KASA HESABI 760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRİ 760.11 Efektif/ Döviz Alım Satım Komisyonları 380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ VE PRİM 380.05 Bankacılık Sigorta ve Muameleler Vergis TL satış tutarı üzerinden % 01 komisyon ve % 5 BSMV tutarının müşteriden tahsili. 30.03.2007 _____	5,825	5,548
	010 KASA HESABI 380 ÖDENECEK VERGİ RESİM HARÇ VE PRİMLER 380.06 Kambiyo Muameleleri Vergisi TL satış tutarı üzerinden %0 1 Kambiyo Muamele Vergisi alınması.	5,548	5,548

Döviz Efektif / Alım Satım Komisyonu = 5 548 x 0,001 = 5,548 TL
Bankacılık ve Sigorta Muameleleri Vergisi = 5,548 x 0,05 = 0,277 TL
Kambiyo Muamele Vergisi = 5.548 x 0,001 = 5,548 TL

Bu örneğimizde, müşteri bankaya Türk parası getirmiş ve yabancı para cinsinden hesap açtırmıştır. Bu nedenle banka önce müşteriye döviz satışı yapmış ve ona göre de ilk kaydını yapmıştır. Daha sonraki kayıtlar ise müşteriye satılan dövizler kullanılarak yapılmıştır. Örneğimizde de görüldüğü gibi sadece Türk parası kasa çalışmaktadır. Yabancı para yani efektif hareketi söz konusu değildir. Satılmış olan döviz ile hesap açıldığından, yabancı para kasası çalışmamaktadır.

2.2. Döviz Tevdiat Hesabından Para Çekilmesi

Döviz Tevdiat Hesabından üç şekilde ödeme yapılabilir.

- DTH'dan döviz cinsinden ödeme yapılması
- DTH'dan Türk Lirası cinsinden ödeme yapılması
- DTH'dan başka bir döviz cinsinden ödeme yapılması

2.2.1. Döviz Tevdiat Hesabından Döviz Cinsinden Ödeme Yapılması

Vadesiz hesaplarda her zaman, vadeli hesaplarda ise vade sonlarında yapılacak ödemelerde döviz tevdiat hesapları sabit kur üzerinden borçlanır.

Ödemenin yabancı para ile nakten (efektif verilerek) veya hesaben yapılması hâlinde döviz tevdiat hesabına karşılık ilgili yabancı paralı hesap alacaklanır.

Müşteriye hesap hangi döviz cinsinden açılmış ise yine aynı döviz ile ödeme yapılır. Müşteri banka şubesine döviz hesabından parayı döviz cinsinden çekeceğini bildirdiği zaman, önce müşterinin kimliği kontrol edilir, daha sonra gerekli işlemler yapılır ve müşteriye ödeme gerçekleştirilir.

Örnek: Bankamız Müşterilerinden Rukiye BAYRAM Demeteveler Şubemize başvurarak DTH'dan 500 € (EURO) çekmek istiyor. Müşterimize dövizini ödeniyor.

Muhasebe kaydı:

	/		
1	301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADESİZ 011 EFEKTİF DEPOSU – YP	500 €	500 €
	Rukiye Bayram'ın hesabından para çekmesi.		

Müşterimiz bankamızdan çekeceği parayı efektif olarak istediği için başka bir kayıt yapılmasına gerek yoktur. Bu gibi durumlarda sadece yabancı para kasası çalışmaktadır. Döviz alım satım belgesi düzenlenmez.

2.2.2. Döviz Tevdiat Hesabından Türk Lirası Cinsinden Ödeme Yapılması

Döviz Tevdiat Hesabından TL olarak ödeme yapılırsa, Döviz Tevdiat Hesabının borcuna karşılık Efektif veya Döviz Vaziyeti Hesabı alacaklanır. Hesaptan çekilen yabancı paranın TL karşılığı efektif veya Döviz Alım Satım Hesabının borcu karşılığında ödenir.

Örnek: Bankamız müşterilerinden, Behiç Erkin Ulus Şubemizdeki DTH'dan 1\$ = 1,387 TL kurdan 1000 \$ karşılığı Türk parası çekmek istediğini bildiriyor. Döviz alım satım belgesi düzenlenerek aşağıdaki kayıtlar yapılır.

	/			
1	301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADESİZ		1 000	
	295 DÖVİZ VAZİYETİ US\$			1 000
2	Behiç Erkin'in hesabından çekilen tutarın düşülmesi.			
	294 DÖVİZ ALIM SATIM HESABI		1 387,00	
	010 KASA HESABI			1 387,00
	Hesaptan düşülen tutarın TL karşılığının ödenmesi.			
	/			

Bu örneğimizde Behiç Erkin'in hesabında yabancı para bulunmakta, ancak müşterimiz hesabından Türk Parası çekmek istemektedir. Bu nedenle bankamız önce bu müşterinin dövizini satın almak durumundadır. Daha sonra müşteriden satın alınan döviz müşterinin hesabından düşülmüştür. Ödeme Türk parası olarak olduğu için, Türk parası kasası çalıştırılmıştır.

2.2.3. Döviz Tevdiat Hesabından Başka Bir Döviz Cinsinden Ödemeler

Döviz tevdiat hesaplarından yapılan döviz ödemeleri esas olarak hangi para biriminde açılmış ise o para birimi ile ödenir. Ancak, zorunlu hallerde, müşterinin isteği üzerine veya bankanın müşterinin iznini alarak, ödeme günündeki banka çapraz kurları kullanılarak başka bir para birimi üzerinden de ödeme yapılabilir.

Bu gibi durumlarda, müşterinin hesabında bulunan döviz (EURO) banka tarafından satın alınacak, daha sonra banka tarafından müşteriye ödeme yapılacak döviz (USD) miktarını (banka çapraz kurları kullanılarak hesaplanıp) satanacaktır.

Örnek: 03.04.2007 tarihinde bankamızda 15 000 \$ hesabı bulunan müşterimiz Doğan ASLAN, parasını EURO (€) olarak çekmek istediğini bildiriyor. Aynı tarihteki kur listesine bakılıyor.

1 \$ = 1.3780, 1 EURO = 1,8410 buna göre çapraz kur; 1\$ = 0,7485 € olduğundan 15.000 \$ x 0,7485 = 11 227,5 € ödenecektir. Döviz satış belgesi düzenlenir. Buna göre önce kasadan yapılacak efektif için kayıt yapılır, daha sonra ödemesi yapılan efektif döviz satış kurundan TL karşılığı kayıt yapılır.

	03/04/2007		
1	295 DÖVİZ VAZİYETİ - YP (EURO) 011 EFEKTİF DEPOSU - YP Doğan Aslan'ın Dolar hesabının Euro olarak kaydedilmesi.	11 227,5	11 227,5
2	03/04/2007 280 BORÇLU GECİCİ HESAPLAR 280.999 Diğer 294 DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI.YT Ödemesi yapılan (satılan) 11 227,5 €' nun TL karşılığı.	20 670,00	20 670,00
	/		

Daha sonra DTH'dan düşülecek tutar için ise aşağıdaki kayıt yapılacaktır.

	03/04/2007		
1	301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADESİZ 295 DÖVİZ VAZİYETİ DTH'dan 15 000 \$ düşülmesi.	15 000 \$	15 000 \$
	/		

Döviz alım belgesi de düzenlenmelidir ve aşağıdaki kayıt yapılır.

	03/04/2007		
1	294 DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI 280 BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR- TP 280.999 Diğer	20.670,00	20.670,00
	Hesaptan düşülen döviz cinsi üzerinden döviz alım belgesi düzenlenmesi.		
	/		

2.3. Döviz Tevdiat Hesaplarında Faiz Reeskontu

Dönem sonlarında yabancı para cinsinden mevduat, alınan krediler, çıkartılan tahviller ve diğer faiz ve gider doğurucu pasif hesaplar ile bilanço dışı hesaplarda kayıtlı diğer yükümlülüklerin üzerinden cari hesap dönemine ait olan faiz ve giderler, reeskonta (bir bankanın elinde bulundurduğu, vadesi gelmemiş senetlerin bir başka bankaya iskonto ettirmesi) tutularak bu hesaba alacak ve ilgili gider hesaplarına borç olarak kaydedilir.

“361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI – YP” hesabının mevduata ait yardımcı hesapları ve alt hesapları aşağıda belirtildiği gibidir.

- 36100 Mevduat Faiz Reeskontları
- 361000 Yıl Sonu Reeskontları
- 301001 Yıl İçi Devre Reeskontları

Vadesiz mevduata yıl sonlarında ve hesabın kapatılmasında, vadeli mevduata ise vade bitiminde tahakkuk ettirilen faizler mudi (bankaya para yatıran kimse) hesaplarına alacak kaydedilir.

Ancak, gerek ay sonlarında ve gerekse yıl sonlarında, ilgili döneme ait kâr ve zararı tespit amacıyla, her ay sonunda hangi türden olursa olsun tüm mevduat hesaplarının yıl sonlarında ise vadeli mevduat hesaplarının o döneme ait faiz giderleri, MEVDUATA VERİLEN FAİZLER hesabının borcu ile bu hesaba alacak kaydedilerek reeskonta tabi tutulur.

361.000 Yıl Sonu Reeskontları, faiz tahakkukuna kadar hesapta kalır, 361001 Yıl İçi Devre Reeskontları ise yapıldığı dönemi (ay) takip eden ayın ilk günü ters kayıtla iptal edilir.

Yıl sonlarında yapılan reeskontlar ise yeni yılda ters kayıt yapılarak iptal edilmez, mevduatın vade bitim tarihine kadar bu hesapta izlenir. Vade sonlarında ise bu hesabın borcu ile mevduat hesaplarına alacak kaydedilmek suretiyle tasfiye edilir.

Bu hesaba ödenen faizler için kesinlikle Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi, Vergi stopajı faizlerin mevduat hesaplarına kaydedildiği tarihte yapılır.

Ay sonunda Döviz Tevdiat Hesabına reeskont yapılmış olduğunu kabul edelim, aşağıdaki yevmiye kaydı yapılır ve izleyen ayın ilk iş günü iptal edilir.

	03/04/2007		
1	611 Y.P MEVDUATA VERİLEN FAİZLER 611.00 Döviz Tevdiat Hesabına 611.005 Bir Yıl ve Daha Uzun Vadeli 361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI 361.00 Mevduat Faiz Reeskontları 361.000 Yıl Sonu Reeskontları	52	52
	Döviz tevdiat hesabına reeskont yapılması.		
	/		

Bu aşamada herhangi bir vergi tahakkuk ettirilmez.

2006 yılında açılmış bir vadeli hesabın vadesi 2007 yılında dolacaktır ve bu hesaba 31.12.2006 itibariyle faiz reeskontu yapılacaktır.

Örnek: 12.06.2005 tarihi itibarıyla % 4,65 faizle açılmış olan 8000 \$ tutarında ve 1 yıl vadeli döviz tevdiat hesabına 31.12.2005 tarihi itibarıyla, 31.12.2005 için hesaplanan reeskontu yapılacak olan faiz miktarı 31.12.2005 tarihinde reeskont hesaplarına intikal edecektir.

2005 yılı sonunda (202 günlük) faiz geliri aşağıda hesaplanmıştır.

$$\text{Faiz} = \frac{\text{Anapara} \times \text{Gün} \times \text{Faiz oranı}}{365 \times 100}$$

$$\text{Reeskont Faiz Tutarı} = (8000 \$ \times 202\text{gün} \times 4,65) / (100 \times 365) = 205,87 \$$$

$$\text{Gelir Vergisi} = 205,87 \times 0,15 = 30,88 \$$$

$$\text{Ele Geçen Net faiz tutar} = 174,99 \$$$

	31/12/2005		
	295 DÖVİZ VAZİYETİ 361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI-YP 361.00 Mevduat Faiz Reeskontları 361.000 Yıl Sonu Reeskontları	518,068 \$	818,068 \$
	Yıl sonu itibariyle vadeli hesaba reeskont yapılması. _____31/12/2005_____		
	611 Y.P. MEVDUATA VERİLEN FAİZLER 611.00 Döviz Tevdiat Hesabına 611.1005 Bir Yıl ve Daha Uzun Vadeli 294 DÖVİZ ALIM SATIM HESABI	...TLTL

	12/06/2006		
361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI – YP 361.00 Döviz Tevdiat Hesabına 361.000 Yıl Sonu Reeskontları 295 DÖVİZ VAZİYETİ 311 DÖVİZ TEVDİAT HESABI- VADELİ Hesaba faiz tahakkuk ettirilmesi. _____12/06/2006_____	..TL ...TLTL	
611 Y.P MEVDUATA VERİLEN FAİZLER 611.00 Döviz Tevdiat Hesabına 611.005 bir Yıl ve Daha Uzun Vadeli 311 DÖVİZ ALIM/ SATIM HESABI _____12/06/2006_____	...TL	...TL	
311 DÖVİZ TEVDİAT HESABI 295 DÖVİZ VAZİYETİ Verginin tahakkuku. _____12/06/2006_____	...TL		
294 DÖVİZ ALIM/ SATIM HESABI 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380 Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi		...TL	
	/		

Bu hesabın vadesi dolduğunda, 01.01.2005 – 10.06.2006 devresi için hesaplanan faiz tutarı ve evvelce giderlere intikal ettirilen ve 361 nolu hesapta bekleyen faiz tutarı mudinin hesabına intikal ettirilir. Bu şekilde kayda alınarak işlem tamamlanır. Menkul Kıymetler Sermaye İradı Gelir Vergisi (M.S.İ.G.V) % 15 kesinti bu aşamada yapılır.

Resim 2.2: Döviz Tevdiat Hesabına faiz tahakkuk ettirilmesi durumunda; “611 MEVDUATA VERİLEN FAİZLER HESABI”nda izlenir.

Vadeli Oranlar

Vade	TL	USD	EURO
1 Aylık	16.25	4.75	3.2
3 Aylık	17.5	4.8	3.3
6 Aylık	18.25	4.8	3.5
1 Yıllık	18.25	4.8	3.5

Kırık Vadeli Oranlar						
Vade	TL	USD	EURO	GBP	CHF	DKK
1-6 Gün	16.75	4.5	3.0	5.15	0.5	0.5
7-13 Gün	16.5	4.65	3.0	5.15	0.5	0.5
14-20 Gün	16.5	4.65	3.0	5.15	0.5	0.5
21-29 Gün	16.25	4.75	3.2	5.25	0.7	1.0
30-59 Gün	16.25	4.75	3.2	5.25	0.7	1.0
60-89 Gün	16.25	4.75	3.2	5.25	0.7	1.0
90-119 Gün	17.5	4.8	3.3	5.35	0.7	2.0
120-149 Gün	17.5	4.8	3.3	5.35	0.7	2.0
150-179 Gün	17.5	4.8	3.3	5.35	0.7	2.0
180-364 Gün	18.25	4.8	3.5	5.4	1.0	2.5
1 Yıllık	18.25	4.8	3.5	5.3	1.0	2.5
2 Yıllık	18.25	4.8	3.5	5.3	1.0	2.5

Seçenekli Hesap - Değişken Faizli			
Vade	TL	USD	EURO
1 Aylık	19.5	5.25	3.7
3 Aylık	19.5	5.3	3.8
6 Aylık	19.25	5.3	4.0

Seçenekli Hesap - Sabit Faizli

Vade	TL	USD	EURO
1 Aylık	17.5	4.9	3.65
3 Aylık	17.75	4.95	3.7
6 Aylık	18.2	5.0	3.75

Şekil 2.1: Döviz Tevdiat Hesaplarında Faiz Oranları

2.4. Havale İşlemleri

Türk parası ile olduğu gibi yabancı para ile de havale işlemleri yapılabilir. Burada havalenin tanımını hatırlayalım.

Borçlar Kanunu'na göre havale: Bir kimsenin kendi hesabına diğer bir kimseye nakit veya kıymetli evrak veya buna benzer şeyleri vermeye üçüncü kişileri yetkili kılmasıdır.

Döviz Havaleleri: Banka açısından havale, başka bir yerde ödenmek üzere bir banka şubesine yatırılan paranın gönderenin isteğine göre ödenmesi ya da hesaba alacak kaydedilmesidir. Havalenin konusunu teşkil eden para, müşteriden nakden veya hesaben tahsil edilebilir.

Döviz havaleleri, bu işlemlerin yabancı para üzerinden gerçekleştirilmesidir.

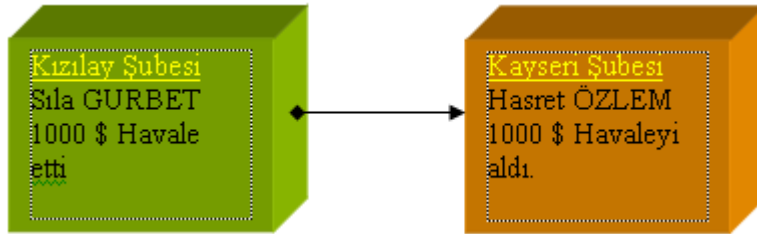
Döviz havaleleri dört kısımda değerlendirilir;

- Yurtiçi şubelere gönderilen havaleler
- Muhabir Bankalar ya da Yurt dışı Şubeler Tarafından Yurt içi Şubelere Genel Müdürlük Kanalıyla Yapılan Döviz Havaleleri
- Yabancı Bankalara Döviz Havalesi
- Yabancı Bankalardan Gelen Havaleler

2.4.1. Yurtiçi Şubeler Arasında Yapılan Döviz Havaleleri

Bankaya başvuran müşteri başka bir yerdeki kişi ya da kişiler lehine yabancı para üzerinden ödenmek üzere bir havale emri verebilir. Müşteri, havale emrinin karşılığı ile komisyon ve vergileri, Türk parası olarak ödeyebileceği gibi yabancı para (döviz) olarak da ödeyebilir. Ödeme biçimi muhasebeleşirmeyi etkileyecektir.

Örnek: Bankamızın Kızılay Şubesi'ne gelen müşteri Sıla GURBET, Kayseri Şubesi müşterilerinden Hasret ÖZLEM'e 1000 US\$ havale göndermek istemektedir. Müşteri Hasret, Kayseri Şubesi'ne giderek adına gelen havalesi nakden alıyor. O günkü kura göre 1\$ = 1,365 TL

Havale işlemi gerçekleştirildikten sonra her iki şube de muhasebe kayıtlarını yapacaktır. Şubelerin muhasebe kayıtları:

	/			
011 EFEKTİF DEPOSU			1000	
291 ŞUBELER CARİ HESABI- YP				1000
Sıla Gurbet'in Hasret Özlem'e havale göndermesi. (Havaleyi yapan şubenin kaydı)	/			
			1000	
291 ŞUBELER CARİ HESABI – YP				
395 ÖDEME EMİRLERİ- YP				1000
395.01 Ödenecek Havaleler				
Kayseri şubesinin havaleyi aldıktan sonraki kaydı.	/			
			1000	
395 ÖDEME EMİRLERİ – YP				
395.01 Ödenecek Havaleler				
011 EFEKTİF DEPOSU - YP				1000
Kayseri Şubesi'nden havalenin nakden ödenmesi durumunda yapılacak kayıt.	/			
			1000	
395 ÖDEME EMİRLERİ – YP				
395.01 Ödenecek Havaleler				
301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI				1000
Vadesiz				
Havalenin müşteri Hasret Özlemin hesabına aktarılması durumunda yapılacak kayıt.	/			

2.4.2. Muhabir Bankalar ya da Yurt Dışı Şubeler Tarafından Yurt İçi Şubelere Genel Müdürlük Kanalıyla Yapılan Döviz Havaleleri

Yurt dışına ihracat yapan bir ihracatçının hesabına yurt dışından ithalatçı tarafından havale gönderilebileceği gibi, yurt dışında çalışan bir kişi ailesine havale emri verebilir.

Örnek: Almanya'da çalışan Doğan ASLANPINAR, Sivas'ta yaşayan babası Yusuf Aslanpınar'a 4.000 € tutarında bir havale gönderiyor. Bu havale Deutsche Bank kanalıyla yapılıyor. Deutsche Bank bu havale tutarını aldıktan sonra, T.C Ziraat Bankası hesabına yatıracak ve hesap durumunu T.C Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne bildirecektir.

Burada üç taraf bulunmaktadır. Havale emrini veren (amir) = Doğan Aslanpınar
Havaleyi ödeyecek olan (muhatap) = T.C Ziraat Bankası Sivas Şubesi
Havale tutarını alacak olan (lehdar) = Yusuf Aslanpınar

T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nün kaydı:

	/			
1	025 YURT DIŞI BANKALAR – YP 025.00 Vadesiz Hesap 025.001 Deutsche Bank EURO 291 ŞUBELER CARİ HESABI	4.000		4.000
	Havalenin alınması.			
	/			

Sivas Şubesi'nin kaydı:

	/			
1	291 ŞUBELER CARİ HESABI 395 ÖDEME EMİRLERİ- YP 395.01 Ödenecek Havaleler Genel müdürlükten dekont alınması. 395 ÖDEME EMİRLERİ – YP 395.01 Ödenecek Havaleler 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI-VSİZ 301.01 Yurtiçinde Yerleşik Kişiler 301.000 Sabit Faizli	4.000		4.000
	Havale tutarının hesaba geçirilmesi.	4.000		4.000
	/			

Yurt dışından gönderilen döviz havaleleri Türk Lirası olarak nakden ödenmiş olsaydı Sivas Şubesi'nin kayıtları aşağıdaki gibi olacaktı.

	/			
395 ÖDEME EMİRLERİ – YP 395.01 Ödenecek Havaleler 295 DÖVİZ VAZİYETİ – YP Havale tutarının hesaba geçirilmesi.	/		4.000	4.000
294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI 010 KASA HESABI Havale türk Lirası olarak gönderildiği zaman hesaplanarak Kur 1€ = 1,866 (4.000 X 1,866 = 7.464 TL) ödenmiştir.	/		7.464	7.464
	/			

2.4.3. Yabancı Bankalara Döviz Havalesi

Yurt dışından havale gönderildiği gibi yurt dışına da havale gönderilebilir.

Yabancı para üzerinden bir havale göndermek amacıyla şubeye başvuran müşteriden havale karşılığı Türk Lirası ile havale komisyonu, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ve masraf karşılıkları tahsil edilir.

Örnek 1: T.C. Ziraat Bankası Kayseri Şubesi müşterilerinden Yusuf Bayram emri gereğince Almanya’da ki muhabir banka Deutche Bank üzerinden oğlu Mehmet Bayram’a 6.000 € tutarında havale emri veriyor. O günkü kur: 1= 1,866 TL karşılığı alınıyor. % 02 komisyon ve BSMV müşteriden tahsil ediyor.

Dövizin satış bedeli	6 000 € X 1,866 TL	=	11 196,00 TL
Döviz yenileme bedeli	6 000 € X 1,862 TL	=	11 172,00 TL
Satış kârı	11 196,00 – 11 172,00	=	24,00 TL
Komisyon	11 196,00 X 0,002	=	22,39 TL
BSMV (Komisyon üzerinden %5)	22,39 X 0,5	=	1,12 TL
BSMV (Kambiyo muameleleri %0,1)	11 196,00 X 0,01	=	11,20 TL
Ödenecek vergi, resim, harç ve primler	1,12 + 11,20	=	12,32 TL

Bütün bu hesaplamalar yapıldıktan sonra Kayseri Şubesi’nin kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

	/			
010 KASA HESABI			11 232,71	
294 DÖVİZ ALIM/ SATIM HESABI (€)				11 172,00
771 KAMBİYO KÂRLARI				24,00
771.01 Efektif Alım Satım ve Evaluasyon Kârı				
..... Efektif Alım- Satım Kârı				
761 BANKA HİZMETLERİ GELİRLERİ				22,39
761.05 Havale Komisyonları				
791 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ				2,00
791. 01 Haberleşme Giderleri Karşılığı				12,32
380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER				
380.005 Banka ve Sigorta Muameleleri Ver				
380.006 Kambiyo Muameleleri Vergisi				
Havale bedeli ve masrafların tahsili.				
	/		5.000 €	
295 DÖVİZ VAZİYETİ (YP)				
EURO				
024 YURT DIŞI BANKALAR (YP)				5.000 €
024.00 Vadesiz Hesap				
.....Deutsche Bank (Euro)				
Havale yapılması.				
	/			

Havale emri verilmesi durumunda banka sabit kur üzerinden “295 DÖVİZ VAZİYETİ” hesabını borçlu hesap olarak kaydeder. “023 YURT DIŞI BANKALAR” veya “027 YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELER” hesabı alacaklı hesap olarak kaydeder. Türk parası karşılıkları ise “294 DÖVİZ ALIM/SATIM “ hesabının alacak kaydedilir ve tahsil fişi kesilerek müşteriden Türk parası alınır.

Örnek 2: 11.04.2007 tarihinde, bankamız müşterilerinden Volkan Bayram, Paris’teki muhabir Societe Generale üzerine 5.000 € tutarında havale emri veriliyor. O günkü kur 1 € = 1,855 TL üzerinden hesaplanmış, Türk Lirası karşılığı %04 komisyon, 25 TL haberleşme gideri karşılığı ve BSMV müşteriden tahsil ediliyor. İşlem gününde döviz alım kuru 1 € = 1,854 TL’dir.

Döviz Satış Bedeli	= 5 000 X 1,854	= 9 270,00 TL
Döviz Yenileme Bedeli	= 5 000 X 1,855	= 9 275,00 TL
Satış Kârı	= 9 275,00 – 9 270	= 5,00 TL
Komisyon	= 9 275,00 X 0,004	= 37,1 TL
BSMV (Komisyon üzerinden)	= 37,1 X 0,05	= 1,855 TL
BSMV (Kambiyo muameleleri)	= 9 275,00 X 0,001	= 9,275 TL
Ödenecek vergi, resim, harç ve primler	= 1,855 + 9,275	= 11,18 TL

11/04/2007			
1	010 KASA HESABI	9.357,505	
	294 DÖVİZ ALIM/SATIM HES.		9 270,00
	EURO		
	771 KAMBİYO KÂRLARI HES.		5,00
	771.01 Efektif Alım/Satım ve Evaluasyon Kârları		
	771.010..... Alım Satım Kârı 5 TL		
	761 BANKA HİZMETLERİ GELİRLERİ		37,1
	761.05 Havale Komisyonları		
	791 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ		25,00
	791.01 Haberleşme Giderleri Karşılığı 25.-		
	380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM HARÇ VE PRİMLER		11,18
	380 Ödenecek Vergiler		
	380.05 Banka ve Sigorta Muame. Vergisi 1,855 TL		
	380.06 Kambiyo Muameleleri Vergisi 9,275 TL		
	Havale bedeli ve masrafların karşılanması.		
11/04/2007			
2	295 DÖVİZ VAZİYETİ	5 000	
	EURO		
	025 YURT DIŞI BANKALAR (YP)		5 000
	025.00 Vadesiz HesapSociete Generale (Euro)		
	Havale işleminin yapılması		

Burada banka, örneğimizde de gördüğümüz gibi önce döviz satış işlemi yapıyor ve Türk Kasası çalıştırılıyor. 1. kayıta da gördüğümüz gibi Kasa Hesabı borçlu oluyor, Döviz Alım Satım Hesabı ve masraflarla ilgili diğer hesaplar alacaklı hesaplar olarak kaydediliyor. Müşteriden dövizin Türk Lirası karşılığı ve bütün masraflar tahsil ediliyor. Daha sonraki kayıta ise Paris'teki bankaya döviz gönderildiği için yabancı kasa çalıştırılıyor.

Eğer yukarıdaki havale işlemi yurt içindeki bir müşterinin TL karşılıklarını ödeyerek başka bir şehirdeki lehtara bir muhabir eliyle efektif olarak ödenmesi isteği üzerine yapılsaydı, sadece son kayıta alacaklı hesap "025 YURT İÇİ BANKALAR (YP)" hesabı olacaktır. Havale bankamızın bir şubesi eliyle yapılsaydı bu kez de alacaklı hesap "291 ŞUBELER CARİ HESABI (YP)" hesabı olacaktır.

TL Havale İşlemleri	Oran %	Asgari Tutar	Azami Tutar	Açıklama
Giden Havale (Yurtiçi)	0.4 %	20 TL	150 TL	-

YP (Efektif) Havale İşlemleri	Oran %	Asgari Tutar	Azami Tutar	Açıklama
Giden Havale (Yurt içi)	0.4 %	20 TL	150 TL	-
Giden Havale (Yurt dışı)	0.4 %	15 USD +SWIFT	100 USD +SWIFT	-
Gelen Havale (Yurt dışı-Bankamız)	0.2 %	15 USD	100 USD	-
Gelen Havale (Yurt dışı-Çekle devir)	0.25 %	20 USD +SWIFT	150 USD +SWIFT	-
Gelen Havale (Yurt dışı-Telegrafik Devir)	0.4 %	40 USD +SWIFT	150 USD +SWIFT	-

Şekil 2. 2: 11.04.2007 tarihi itibarıyla havale işlemleri ile ilgili masrafların listesi

2.4.4. Yabancı Bankalardan Gelen Havaleler

Muhbirlerden veya şubelerden yurt içindeki lehtarlarımıza ödenmek üzere alınan havale emirlerindeki imza incelendikten, havale emri telex veya telgrafla alınmışsa, şifre çözüldükten sonra gelen havalenin lehtarının aynı şehirde olması durumunda kendisine ihbarname gönderilir. Lehtarın başka bir şehirde olması hâlinde ise kendisine ihbarname gönderilir ve Lehtarın bulunduğu şehirdeki şubeye havale tutarının ödenmesi talimatı verilir.

Muhabirlerden veya şubeden yabancı para üzerinden havale emri alındığında muhabirin veya şubenin borçlandırılmasına karşılık “395 ÖDEME EMİRLERİ / Ödenecek Havaleler” hesabına sabit kurla alacak yazılır.

Havale, Şubemizde Döviz Tevdiat Hesabı bulunan bir müşterimizin hesabına kaydedilmek üzere yapılmışsa doğrudan o hesaba alacak yazılır.

Ödeme sırasında bu hesap, ödeme şekline göre, ilgili hesabın alacağına karşılık kapatılır. Havaleyi alan kişinin isteğine göre açılacak hesaplar şunlar olabilir:

- Lehtar havalenin TL karşılığını isterse döviz alış işlemi yapılacağından “295 DÖVİZ VAZİYETİ HESABI”,
- Lehtar havale tutarının yabancı para üzerinden tutulan bir hesaba alınması talimatını verirse örneğin DTH’na alınmasını isterse “301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI”,

- Lehtar havale tutarını efektif olarak almak isterse bir yandan efektif satış diğer yandan döviz alışı işlemi uygulanır ve “295 DÖVİZ VAZİYETİ HESABI” alacaklanır.

Örnek 1:

- 10.04.2007 tarihinde Aydın Şubesi'ne Ayşe Bahar'a ödenmek üzere Almanya'daki Dresdner Bank'tan 1 500 Euro tutarında havale emri alınıyor. Havale Aydın'da oturan Ayşe Bahar'a bildiriliyor.
- 12.04.2007 tarihinde şubeye gelen Ayşe Bahar, havale tutarının kendisine Türk Lirası olarak ödenmesini istiyor. Gerekli işlemler yapılarak, havalenin Türk Lirası karşılığı ödeniyor.

O günkü döviz kuru : 1€ = 1,854 TL

$$1\ 500\ € \times 1,854 = 2\ 765,00\ TL$$

Muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

1	_____ 10/04/2007 _____ 025 YUR DIŞI BENKALAR (YP) 025.00 Vadesiz Hesap Dresdner Bank / (Euro 395 ÖDEME EMİRLERİ (YP) 395.01 Ödenecek Havaleler Almanya'dan gelen havale	1 500	1 500
2	_____ 12/04/2007 _____ 395 ÖDEME EMİRLERİ (YP) 395.01 Ödenecek Havaleler 295 DÖVİZ VAZİYETİ EURO Lehdar'ın isteği üzerine havalenin ödeme emrinin verilmesi.	1 500	1 500
3	_____ 12/04/2007 _____ 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABIEURO 010 KASA HESABI Havalenin TL olarak ödenmesi.	2 765,00	2 765,00

Havalenin karşılığının efektif olarak ödenmesi durumunda bir yandan döviz alış diğer yandan efektif satış söz konusu olur. Bu durumda önce gelen havale karşılığında müşteriye efektif olarak verilecek aynı ülke ya da başka bir ülke parasının miktarı hesaplanır.

Yukarıdaki örnekte havalenin, müşteriye \$ olarak ödenmesi durumunda, Doların o günkü efektif alış kurunun 1,371 TL, satış kurunun 1,372 TL olduğuna göre ödeme kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

Başka bir ülke parasına çevrilme işlemi aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

$$\frac{\text{Gelen Havale Tutarı} \times \text{Alış Kuru}}{\text{Ödenecek Efektifin Satış Kuru}} = \frac{1\,500 \times 1,854}{1,372} = 2\,027 \$$$

	_____ 10/04/2007 _____		
1	025 YUR DIŞI BENKALAR (YP)	1 500	
	025.00 Vadesiz Hesap		
 Dresdner Bank / (Euro		
	395 ÖDEME EMİRLERİ (YP)		1 500
	395.01 Ödenecek Havaleler		
	Almanya'dan gelen havale		
2	_____ 12/04/2007 _____		
	395 ÖDEME EMİRLERİ	2 027	
	395.01 Ödenecek Havaleler (Dolar)		
	295 DÖVİZ VAZİYETİ		2 027
USD		
	Lehtar'ın isteği üzerine, havalenin ödeme emrinin verilmesi.		
3	_____ 12/04/2007 _____		
	294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI	2 781,00	
USD		
	292 EFEKTİF ALIM / SATIM HESABI (USD)		2 779,00
	771 KAMBİYO KÂRLARI		2,00
	771.01 Efektif alım Satım ve Evaluasyon Kârları		
	771.010 Alım Satım Kârı		
	<i>Efektif Satış Değeri 2 027\$ x 1,372TL = 2 781,00</i>		
	<i>Efektif Alış Değeri 2 027\$ x 1,371TL = 2 779,00</i>		
	<i>Efektif Satış Kârı 2,00 TL</i>		
	Havalenin Dolar olarak ödenmesi, Kâmbiyo karları.		

2.5. Hesap Ekstresi

Tıpkı Tasarruf mevduatında olduğu gibi müşterinin tercih ettiği şekilde hesap ekstreleri alınabilir. Bunlar:

- Posta adresine,
- Elektronik posta (e-mail) adresine,
- Cep telefonuna SMS olarak gönderilir.

Ayrıca telefon bankacılığı ile bankaların müşteriye yönlendirdiği Türkiye'nin her yerinden kolaylıkla ulaşılabilen bir sistemle de hesap ekstresi alınabilir. Faksla da hesap ekstresi alınabilir. Bir de internet aracılığı ile hesap numarası ve şifre bilgilerini girerek hesap ekstresi alınabilir.

Bankalar farklı şekillerde hesap ekstresi alma imkânı sunmuştur. Müşteri hangisini isterse onu kullanabilir. Ancak posta adresine hesap ekstresi mutlaka gönderilir.

Banka Kodu	102.00.008
Banka Adı	T.İŞ BANKASI/İSTANBUL
Şube	İSTANBUL
Hesap No	
Telefon	0 (212) 658 88 00
İlgili	SERAP AY

Bakiye Devir Kredi/Faiz Genel Entegre

Döviz Cinsi

Hesap	Borç Tutarı	Alacak Tutarı	BAKİYE
Cari Hesap	20,250,000,000	19,116,578,800	1,133,421,200 BB
Tahsildeki Senetler	0	0	0
Teminatdaki Senetler	0	0	0
Teminatdaki Çekler	500,000,000	850,000,000	350,000,000 AB
Senet Karşılığı Kredi	0	0	0
Çek Karşılığı Kredi	5,000,000,000	9,000,000,000	4,000,000,000 AB
Tahsildeki (Takas) Çekler	0	0	0
Kesilen Çekler	0	0	0
TOPLAM	25,750,000,000	28,966,578,800	3,216,578,800 AB

Şekil 2.3: Müşteri hesap ekstresi

UYGULAMA FAALİYETİ

Döviz Tevdiat Hesabı ile ilgili öğrendiklerinizi pekiştirmek amacı ile aşağıdaki uygulamaları dikkatli bir şekilde yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler (İşlemin Yapılmasına İlişkin Öneriler)
➤ Döviz Tevdiat Hesabı açınız.	➤ Döviz Tevdiat Hesabını kendi adınıza açarak bir örnek yapabilirsiniz.
➤ Döviz Tevdiat Hesabına faiz tahakkuk ettiriniz.	➤ Kendi adınıza açtığınız DTH'na hangi tür döviz ile açtı iseniz o günkü faiz oranı üzerinden hesabınıza faiz tahakkukunu ve gelir vergisi hesabını yaparak, muhasebe kayıtlarını yapabilirsiniz. Böylelikle bilgilerinizi yenilemiş olursunuz.
➤ Döviz havalesi gönderiniz.	➤ Kendi hesabınıza açtığınız DTH'dan bir yakınınıza döviz havalesi göndererek muhasebe kayıtlarını yapabilirsiniz.
➤ Gelen havaleyi müşteriye ödeyiniz.	➤ Kendi hesabınıza açtığınız DTH'na gelmiş olduğunu düşündüğünüz bir havaleyi, kendinize ödemiş gibi kayıt yapabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (Ölçme Soruları)

1. Döviz tevdiat hesabında valör tarihi ne zaman başlar?
A) Hesaba para yatırıldığı işlem tarihinde başlar.
B) Hesaba para yatırıldığı işlem tarihinden bir gün sonra başlar.
C) Hesap açılması ile başlar.
D) Hesap açılışından bir gün sonra başlar.
2. Efektif yatırmak suretiyle Döviz Tevdiat Hesabı açılması durumunda aşağıdaki hesaplardan hangisi borçlu hesap olacaktır?
A) 011 EFEKTİF DEPOSU
B) 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI
C) 295 DÖVİZ VAZİYETİ
D) 294 DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI
3. Müşteri Türk parası getirerek DTH açmak istediğinde banka önce hangi işlemi yapar ve muhasebe hesabında alacaklı hesap aşağıdakilerden hangisidir?
A) Döviz satış işlemi yapar ve alacaklı hesap, 011 EFEKTİF DEPOSU'dur
B) Döviz satış işlemi yapar ve alacaklı hesap, 295 DÖVİZ VAZİYETİ'dir.
C) Döviz satış işlemi yapar ve alacaklı hesap, 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI'dır
D) Döviz satış işlemi yapar ve alacaklı hesap, 294 DÖVİZ ALIM/SATIM HS.'dir.

Aşağıdaki sorularda boşluklara gelecek kelimelerin bulunduğu şıkkı işaretleyiniz.

4. Banka açısından havale, başka bir yerde üzere bir banka şubesine yatırılan paranın gönderenin isteğine göre ödenmesi ya da hesaba kaydedilmesidir. Havalenin konusunu teşkil eden para, müşteriden nakden veya hesaben tahsil edilebilir.
A) Ödenmek, borç
B) Ödenmek, alacak
C) Gönderilmek, alacak
D) Gönderilmek, borç
5. Vadesiz mevduata ve hesabın kapatılmasında, vadeli mevduata ise tahakkuk ettirilen faizler mudi hesaplarına alacak kaydedilir.
A) Yıl sonlarında, hesap kapatılmasında
B) Ay sonlarında, vade bitiminde
C) Yıl sonlarında, vade bitiminde
D) Her ay sonunda, vade bitiminde

Değerlendirme

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile kambiyo havalesine ilişkin işlemleri sırası ile yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyeti öncesinde yapmanız gereken araştırma faaliyetleri şunlardır:

- Dövizli düzenlenen senetleri (bono, poliçe ve çek) internetten bularak inceleyiniz.
- Dövizli çekler üzerinden hangi işlemler yapılmakta bankalardan araştırınız.

3. KAMBIYO SENETLERİ

Kambiyo senetleri, kıymetli evrakın tüm özelliklerini taşır ve uygulamada en yaygın olarak kullanılan kıymetli evrak çeşididir.

Kanunen emre yazılı olarak düzenlenen, içerdikleri hak bakımından mutlaka bir para alacağını konu edinen, ekonomik alanda çok işlem ve etki gören önemlerine binaen Türk Ticaret Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiştir.

3.1. Kambiyo Senetlerinin Nitelikleri

- Senetlerde mahfuz (saklı) olan hak, senet ile beraber doğar, senetten önce yoktur.
- Kanunen emre yazılı senetlerdir.
- Şekil şartlarına tâbidirler.
- Devir, ödeme, üzerlerine imza atanların hak ve yükümlülükleri, hak sahiplerinin haklarını kullanmak için yerine getirmeleri gereken şartlar, söz konusu senetlere bağlı alacakların takibi, zaman aşımı bakımından özel kurallara tâbidirler.
- Kanuni veya kazai atıfet mehilleri geçerli değildir.

3.2. Kambiyo Senedi Çeşitleri

Kambiyo senetleri bono poliçe ve çek olarak kabul edilir. Hatırladığınız gibi bu senetleri menkul kıymetler modülünde incelemiştiniz.

3.2.1. Poliçe (Draft – Bill of Exchange)

Kambiyo senetleri ile ilgili düzenlemeleri içeren TTK.'nun düzenlemede esas aldığı kambiyo senedi, poliçedir. Poliçe, TTK. m. 583-m.687 aralarında düzenlenmiştir.

Poliçede üç taraflı ilişkiyi düzenleyen bir senettir. Senedi düzenleyen keşideci, bir kişiye borçlu iken diğerinden alacaktır. Keşideci alacaklı olduğu kişiye hitaben düzenlediği senedi borçlu olduğu kişiye teslim eder. Borçlu senedi kabul ettiğinde keşideci aradan çekilmiş olur. Borçlu isterse borcunu keşideciye veya diğer alacaklıya ödemekte serbesttir.

➤ Poliçenin Unsurları

Poliçenin üzerinde eksiksiz olarak bulunması gereken unsurlar aşağıdadır:

- Metinde poliçe kelimesi – başka dilde yazılmış ise o dildeki poliçe karşılığı kelime, (Draft veya bill of Exchange)
- Belli bir paranın kayıtsız şartsız ödenmesi için havale. (Pay to the order of..)
- Ödeyecek olanın adı, soyadı, ticaret unvanı – muhatap. (Drawee)
- Poliçeyi düzenleyeninin adı, soyadı, ticaret unvanı ve imzası – keşideci. (Drawver- issuer)
- Kime ve kimin emrine ödeneceği – lehdar. (Beneficiary – paye)
- Tanzim (düzenleme) yeri ve tarihi (Issuing place and date of issue)
- Ödeme yeri (Place of payment)

Görüldüğünde Ödemeli Poliçe Örneği

(Sight draft)

USD 15 000,00	WASHINGTON, D.C/...../ 20...
.....at sihtPAY TO
THE ORDER OFpayee's name – the one to be
Paid	
TEN THOUSAND	
VALUE RECEIVED AND CHARGE THE SAME TO ACCOUNT AF TO	
(drawee's name – the payer) ...	(Drawer's name – the writer)
.....	

Şekil 3.1: Görüldüğünde ödemeli poliçe örneği

3.2.2. Bono

TTK' nda bonoya özgü üç maddeye yer verilmiş olup diğer hükümler hakkında poliçeye atıfta bulunmuştur (TTK.m.690).

- Bononun mecburi şekil şartları:
 - Senet metninde "Poliçe" kelimesini ve eğer senet Türkçeden başka bir dilde yazılmışsa o dilde poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,
 - Muayyen bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi,
 - Ödeyecek olan kimsenin (Muhatabın) ad ve soyadını,
 - Vadeyi,
 - Ödeme yerini,
 - Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını,
 - Düzenleme tarihi ve yerini,
 - Düzenleyenin imzasını, ihtiva eder.
- Poliçe ile Bonoyu Birbirinden Ayıran Fark
Poliçede,
 - Keşideci alacaklı durumdadır.
 - Keşideci, borçluya ödeme emri göndermekte ve poliçe üzerindeki tutarı ödemesini talep etmektedir. Başka bir ifade ile emretmektedir.

Halbuki bonoda (promessdry note): Keşideci, borçlu olan taraftır ve alacaklıya borcunu ödemeyi vaad etmektedir. Yurt dışında bono “Commercial paper” olarak da adlandırılmaktadır.

3.2.3. Çek

TTK. m. 730, çekle ilgili olarak poliçeye atıfta bulunmuş olup diğer özel durumlar için ise özel hükümler içermektedir. Çekle ilgili bazı düzenlemeler de Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun'da yer almaktadır.

- Dövizin yine dövizle işlem görmesi ve ayrıca, taşınabilir değerlerin başka bir yere aktarılması için uygulanan işlem bedeli
- Para yerine geçen ödeme yapılabilen her türlü çek yabancı para gibi araçların tümüne kambiyo denir.
- Madeni ve kâğıt para şeklindeki tüm yabancı ülke paraları ve bu paralarla ödeme yapabilen her tür hesap, belge, bono, poliçe, çek vb. parasal araçların tümüne verilen isim
- Türk Ticaret Kanunu'nun 3. kitap 4. faslında yer alan "kambiyo senetleri" terimi altında poliçe, emre muharrer senet ya da bono ve çek söz konusu edilmektedir. Kambiyo senedi terimi, İsviçre kanunu ve doktrindeki "effets de change" teriminin çevirisi olarak görünmektedir.

Türk doktrininde bazı yazarlar, kambiyo senedi yerine "ticari senet" terimini kullanmayı tercih etmektedir. Kambiyo senetlerine özgü nitelikler şunlardır:

- Kambiyo senetlerinde saklı (mahfuz) olan hak senet ile beraber doğar, senetten önce yoktur.
- Kambiyo senetleri kanunen emre yazılı senetlerdir.
- Kambiyo senetleri şekil şartlarına tâbidirler; örnek vermek gerekirse "poliçe" sözcüğünün senet metninde bulunmaması, o senedin poliçe olarak kabulüne engel olur.
- Kambiyo senetleri devir, ödeme, üzerlerine imza atanların hak ve yükümlülükleri, hak sahiplerinin haklarını kullanmak için yerine getirmeleri gereken şartlar, söz konusu senetlere bağlı alacakların takibi, zaman aşımı bakımlarından özel kurallara tâbidirler.
- Kambiyo senetlerinde kanuni veya kazai atıfet mehilleri geçerli değildir.

3.3. Kambiyo Çekleri (Dövizli Çekler)

Ülkemizde, Türk Parasını Koruma Kanunu Hakkında 32 Sayılı Kararın 4. maddesine ve 32 Sayılı Karara ilişkin 91/32-5 Sayılı Tebliğin 5a, 5b ve 6. maddelerine göre yabancı para üzerinden çek düzenlenmesi, alınması ve çekle işleyecek döviz tevdiat hesabı açılması serbesttir.

Çek, hukuki mahiyeti itibariyle bir ödeme aracıdır. Ancak uygulamada çoğunlukla bono gibi kredi vasıtası olarak kullanılmaktadır.

Dövizli çekler, yabancı para üzerinden düzenlenmiş çeklerdir. Söz konusu çekler şekil, ciro ve ödeme gibi konularda genel hukuk kuralları yanında, nitelikleri dolayısıyla kambiyo mevzuatının döviz idaresine ilişkin bağlayıcı hükümlerine de tabidir.

3.3.1. Dövizli Çek Türleri ve Özellikleri

Yabancı paralar üzerinden düzenlenmiş başlıca çek türleri, seyahat çekleri (travellers' cheque), euro çekler (eurocheque), banka çekleri, şahıs çekleri, International money order (IMO), US treasury cheques (ABD hazine çekleri), emekli maaş çekleri (döviz üzerinden düzenlenmiş)'dir.

- Seyahat çekleri

İngilizce "Travellers", Fransızca "Cheque de Voyage", Almanca "Reisescheck" denilen seyahat çekleri iş adamları ve turistlerin yanlarında para taşımalarındaki güçlük ve tehlikeyi önlemek amacıyla bazı itibarlı yabancı banka ve kuruluşlar tarafından çeşitli kupürlerde tedavüle çıkarılan çeklerdir. Türkiye'deki bankalar konvertibl paralar üzerinden düzenlenmiş seyahat çeklerini kabul etmektedirler.

Seyahat çekleri, bu çeki satın alırken üzerini imzalayan şahsın emrine tanzim edilmiş niteliktedir. Çeki başka bir şahıs kullanamaz.

Ancak çek sahibi ikinci bir imza ile çeki ödeme yetkisi bulunan banka veya üçüncü bir şahsa ciro ederek karşılığını tahsil eder. Çeki satan banka veya kuruluş kurallara uygun şekilde işlem yapılması durumunda çekin karşılığını ödemektedir.

Bazı banka ve kuruluşlar çift imzalı seyahat çeki de üretmektedirler. Bu durumda iki kişi aynı çeki kullanma imkânına sahip bulunmaktadır. Çekin ödenebilmesi için iki imza sahibinden bir tanesinin çeki imzalaması yeterlidir.

Seyahat çekleri, bunları ihraç eden banka ve kuruluşlara göre değişik tip, renk ve karakterdedir. Ancak genel olarak hepsinde bulunması gereken ortak özellikler ise şunlardır:

- Yabancı dilde yazılmış seyahat çeki ibaresi,
- Seri numarası,
- Çeki çıkaran banka veya kuruluşun adı,
- Tatbik imza (signature), karşıt imza (countersignature),
- Ciro boşluğu,
- Döviz cinsi ve miktarı,
- Faksimile imza (çeki çıkaran kuruluşun başkan veya genel müdürünün imzası),
- Düzenlenme yeri ve tarihi,
- Elektronik bant,
- Çekin geçerli olduğu ülkeler (hiçbir kayıt yoksa her ülkede geçerlidir).
- Çek sahibinin vergi numarası.

➤ Euro Çekler (Eurocheque / EC)

Avrupa ve Akdeniz ülkelerini kapsayan, çek ve garanti kartının birlikte kullanılmasını gerektiren bir ödeme sistemidir.

Resim 3.1: Euro Çekler: Avrupa ve Akdeniz ülkelerini kapsayan, çek ve garanti kartının birlikte kullanılmasını gerektiren bir ödeme sistemi olan çek örnekleri

EC sisteminde, bir banka nezdinde hesabı bulunan kişi hesabından ödeme yapabilmek için çek ve ilgili bankaca üretilen kartı almakta, Europay tarafından belirlenen koşulların tamamına uygun olacak şekilde düzenleyeceği çeki kart ile birlikte ibraz ederek ödeme talebinde bulunmaktadır.

Türkiye'de, parası T.C. Merkez Bankası'nca konvertibl ilan edilmiş döviz cinslerinden olan ülkelerin bankaları tarafından üretilen EC'ler **o ülkenin para cinsi üzerinden** düzenlenmelidir. (Bu çekler USD üzerinden de düzenlenebilir ancak bu durumda ödeme sırasında ilgili banka tarafından ek bir masraf tahakkuk ettirilmektedir.)

Parası konvertibl olmayan ülkelerdeki bankaların çeklerinin Türkiye'de USD üzerinden düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca AB üyesi ülkelere Avusturya, Belçika, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, İspanya, İrlanda, Lüksemburg ve Portekiz bankalarının EC'leri kendi ülke para cinsleri yanında EURO üzerinden de düzenlenebilecektir.

Sistem, ödenmesi garanti edilen en yüksek tutarları çek çıkaran ülkelere göre ayrı ayrı belirlemiştir.

EC'in, muhatap banka tarafından ödenmesi ve garanti limitinden yararlanabilmesi için çekin aşağıdaki şartların tamamına uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

- EC kartının, üzerinde yazan geçerlilik süresi içinde çek ödenmek üzere ibraz edilmelidir.
- EC kartı ile çek üzerindeki banka adı ve hesap numarası aynı olmalıdır.
- Kart numarası çekin arkasındaki ilgili bölüme tam olarak yazılmalıdır.
- Çek üzerine düzenleme yeri ve tarihi mutlaka yazılacaktır. Düzenleme yeri Türkiye'de bir yer olmalıdır.
- Çekin arkasına ödeme yapılanın kimlik numarası ve türü yazılmalıdır.
- Aynı anda en fazla 3 adet çek ödenir.
- Çek tutarı ülkeye göre belirlenmiş garanti limitini aşmamalıdır.
- Çekin üzerindeki para cinsi alanı doldurulacaktır. Çek üzerinde tek bir para birimi yazılı olmalıdır.

Bu kuralların tamamına uygun olarak düzenlenmiş bir çekin karşılığı üzerine keşide edildiği hesapta para bulunmasa bile garanti limiti içinde tahsil edilmektedir. Kurallardan birine uyulmamış bulunulması hâlinde garanti limitinden yararlanılamaz.

Çek asıl sahibi dışında üçüncü kişiler tarafından ibraz edilirse eurocheque özelliğini kaybeder, şahıs çeki olarak bu çek kurallarına uygun işlem görür.

3.3.2. Banka Çekleri

Bir bankanın diğer bir banka üzerine, üçüncü bir şahıs veya başka bir banka emrine düzenlediği çeklerdir.

➤ **Şahıs Çekleri**

Bir firma veya şahsın yurt dışındaki bir bankada bulunan hesabı üzerine düzenlediği çeklerdir. Söz konusu çekler herhangi bir şekilde muhatap banka tarafından garanti edilmediğinden ve hesabın bulunduğu bankadan provizyon alma olanağı bulunmadığından riski en yüksek çek türüdür.

Şahıs çekleri bazı özel durumlar dışında bankalar tarafından tahsile alınmakta, iştirah edilmemektedir.

Asıl sahipleri dışındaki üçüncü kişilerin ibraz ettiği eurocheque ve seyahat çekleri de şahıs çeki olarak işlem görmektedir.

➤ **International money order (IMO)**

Bankalar veya posta idareleri tarafından belli bir kişi emrine tanzim edilir ve keşide çeki niteliğini taşırlar. İlk sahipleri tarafından ibraz edilmelidirler. Üçüncü şahıs adına ciro edilemezler.

➤ **US treasury cheques (ABD hazine çekleri)**

ABD hükümeti tarafından sosyal güvenlik harcamalarını, gelir vergisi ödemelerini ve diğer hizmetler için gerekli ödemeleri karşılamak üzere çıkarılan çeklerdir.

Hazine çekleri yüksek tutarlı olmalarından dolayı diğer çeklere göre daha fazla risk taşıdıklarından, bankalarca iştirah alınırken çok titiz davranılır.

➤ **Emekli Maaş Çekleri**

Yurtdışında bulunan kuruluşlar tarafından, bu kuruluşlardan emekli olan Türk vatandaşlarına emekli aylıklarına karşılık düzenlenen çeklerdir.

3.4. Çek İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Yabancı banka, Türkiye’de bulunan bankadaki hesaplara kaydedilmek üzere çek çekebilir. Yabancı banka Türkiye’deki bir bankaya çek gönderdiğinde, bankanın bu bildirim alması ile çek tutarı sabit kurla yabancı banka hesabı borçlu, “395 ÖDEME EMİRLERİ (YP)” hesabı alacaklı olacaktır.

Çek hamili bankaya çeki ibraz edip karşılığını Türk Lirası veya efektif olarak aldığıında “395 ÖDEME EMİRLERİ (YP)” hesabı, “295 DÖVİZ VAZİYETİ” hesabının alacağına karşılık kapatılır.

Havale yabancı para ile açılmış bir hesaba (Döviz Tevdiat Hesabı veya yabancı paralı bir kredi hesabı gibi) aktarılması halinde bankaya ait döviz miktarında değişiklik olmayacağı için “295 DÖVİZ VAZİYETİ” hesabı, dolayısıyla da “294 DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI” çalıştırılmaz, havale tutarı “295 ÖDEME EMİRLERİ (YP)” hesabının borcu karşılığında ilgili yabancı paralı hesaba alacak yazılır.

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, yabancı muhabir banka veya yurt dışı şube tarafından keşide edilen çekin ödenmesinin muhasebeleştirilmesi havalenin muhasebeleştirilmesinden daha farklı değildir.

Çek çekildiğine dair bildirim yapılmadan çek ibraz edilirse çek üzerindeki imzalar kontrol edilir, herhangi bir sorun olmadığı anlaşılınca yabancı banka hesabına karşılık ödeme yapılır.

Çekin bankanın başka bir şubesine ibraz edilmesi durumunda, ödeme talebi ile karşılaşan şube hesabın bulunduğu şubeden provizyon olarak ödemeyi gerçekleştirir.

3.4.1. Çekin Keşidesi

Bankaların, yabancı muhabirler nezdindeki cari hesapları üzerine çek çekerek müşterilerine verilmesi yoluyla da havale yapılabilir.

Yabancı para ile havale yaptırmak isteyen müşterinin bankaya başvurmasında, çek karşılığı efektif veya Türk parası olarak alınır; komisyon, gider karşılıkları, BSMV tahsil edilir. Daha sonra çek imzalanarak müşteriye verilir. Aynı zamanda da durum muhatap bankaya bildirilir.

Muhasebeleştirme açısından çek keşidesi ile havale arasında bir fark bulunmaz.

3.4.2. İştirâ ve Tahsil

T.C. Merkez Bankası tarafından konvertibl kabul edilen yabancı para cinsleri üzerinden düzenlenen çekler bankalarca ya iştirâ edilerek lehtarına ödenir ya da tahsile alınır.

3.4.2.1. Çek İştirâsı (Satın Alınması)

Yabancı bir banka veya çek kuruluşuna ait döviz üzerinden düzenlenmiş çeklerin ibrazı anında müşteriye nakden veya hesaben ödenmesine “çek iştirâsı” denir.

T.C. Merkez Bankası'nın 8 Kasım 1999 tarih, 99/YB-22 sayılı genelgesi uyarınca, döviz üzerinden düzenlenen,

- İbrâz edilen Türk bankası üzerine düzenlenenler dışındaki banka çeklerinin,
- Şahıs çeklerinin,
- Üçüncü kişiler tarafından ibraz edilen seyahat çekleri ve eurocheque'lerin

Kabili rücu işıira edilmesi bir kredi işılemi olarak değerlendirilmektedir. Gerçek sahipleri tarafından ibraz edilen seyahat çekleri ve eurocheque'ler kredilendirme kapsamı dışındadır. Kredilendirilmesi gereken türden bir çeki işıtiraya alınacak müşteriinin banka nezdinde işıtır kredisi bulunmalıdır.

Çek işıtır kredisi kapsamında alışı yapılacak işılemler imzalanacak taahhütname veya sözleşme hükümleri kapsamında sonuçlandırılır. Çek işıtır kredisi, banka ile müşteri arasında tespit edilecek faiz ve/veya komisyon karşılığı kullanılır.

Döviz üzerinden düzenlenen çeklerin kabili rücu şekilde işıtır edilmesi bankacılık tekniği bakımından bir kredi işılemi olduğundan, bankaların Türkiye'de yerleşik kişilere döviz kredisi kullandırmalarının mümkün bulunmaması nedeniyle işıtır edilen çek bedellerinin Türk Lirası olarak ödenmesi ve Türk Lirası kredi hesaplarında izlenmesi gerekir.

İşıtır edilebilir olduğü tespit edilen çek, sabit kur üzerinden "015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP)" hesabına alınırken senet tutarı müşteriye "294 DÖVİZ ALIM/SATIM" hesabının borcu karşılığında ödenir. Ayrıca müşteriden komisyon, gider karşılığı ve BSMV'de alınır.

Çek tahsil için muhabire gönderildiğinde "015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP)" hesabının tali hesaplar arasındaki aktarma ile bu işılem kayıtlara yansıtılır.

Çek tutarının tahsil edildiğini ve buna ait muhabir dekontu alındığında da yabancı muhabir bankanın hesabı karşılığında çek "015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ" hesabından çıkartılır.

Örnek: A.B.D'deki bir banka üzerine keşide edilmiş 2 000 \$'lık bir çek işıtır edilerek:

- a) Türk Lirası karşılığı çekin lehdarına bankamız tarafından ödeniyor. (Kur: 1 \$ = 1,370 TL) Çekin Türk Lirası karşılığından % 01 komisyon ve BSMV'si kesiliyor.
- b) Çek tahsil için muhabir banka olan Bank of America'ya gönderiliyor.
- c) Muhabir bankadan çek bedelinin tahsil edildiğini ve şubenin hesabına alacak geçildiğini bildiren dekont alınıyor.

	/		
1	015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP) 015.01 Diğer Bankalar Üzerine Keşideli 015.010 Satın alınan Çekler 295 DÖVİZ VAZİYETİ\$	2.000	2.000
	Çek satın alınması		
	/		

	/		
1	294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI	2.742,877	
	761 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ 761. 00 Efektif ve Döviz Alım Satım Komisyonu		2,742
	380 ÖDENECEK VERGİ, HARÇ VE PRİMLER 380. 00 Ödenecek Vergiler BSMV		0,137
	010 KASA HESABI		2,740
	Döviz karşılığı TL 2 000 x 1,370 = 2 740,00 TL		
	Komisyon 2 740,00 x 0,001 = 2,74 TL		
	BSMV 2,74 x 0,05 = <u>0,137 Kr</u>		
	2 742,877 TL		
	Çek tutarının TL olarak ödenmesi ve komisyon tahsili.		
	/		

	/		
1	015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP) 015.01 Diğer Bankalar Üzerine Keşideli Tahsildeki Çekler \$ 015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP) 015.01 Diğer Bankalar Üzerine Keşideli Satın Alınan Çekler (\$)	2 000	2 000
	Çekin tahsile gönderilmesi.		
	/		

		/		
1	025 YURT DIŞI BANKALAR (YP) 025.00 Vadesiz Hesap Banka of America (\$) 015 SATIN ALINAN BANKA ÇEKLERİ (YP) 015.01 Diğer Banka Üzerine Keşideli Tahsildeki Çekler (\$)		2 000	2 000
	Çekin tahsil edilmesi			
		/		

3.4.2.2. Çek Tahsili

Çekin tahsile alınması, çek bedelinin keşideli olduğu bankadan tahsil edilmesi ile olur.

Müşteri tahsil edilmek üzere yabancı paralı çek verdiğinde; Türk paralı çeklerde olduğu gibi; tahsil edilinceye kadar nazım hesaplarda tutulur. Senedin tahsilinden sonra karşılığı müşteriye ödenir.

Örnek:

- Bankamız müşterisi Yasemin AKAR, Almanya'daki Dresdner Bank üzerine keşideli 6 000 € tutarındaki çeki tahsil edilmek üzere ciro ederek Kızılay Şubemize veriyor. Alınan çek, Dış İşlemler Şubemize gönderiliyor.
- Çekin tahsil edildiğine dair Dış İşlemler Şubemizin bildirimini almıyor.
- Çek karşılığını TL olarak ödeniyor. (kur: 1€ = 1,841 TL) Müşteriden %01 komisyon almıyor.

a) Kızılay Şubemizin kayıtları

		/		
1	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.002 Tahsile Alınan Çekler (€)		6 000	
	985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER/BIRAKANLAR (YP) Yasemin AKAR Çekin alınması.			6 000
		/		

	/		
2	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.09 Emanet Kıymet Alanlar Dış İşlemler Şubesi (€)	6 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.02 Tahisile Alınan Çekler (€) Çekin tahsille gönderilmesi. (Nazım Hesaplara alınması)		6 000
	/		

	/		
1	291 ŞUBELER CARİ HESABI (YP) (Dış İşlemler Şubesi) / (€)	6 000	
	295 DÖVİZ VAZİYETİ (€)		6 000
	/		
	294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI (€)	111.057,598	
	761 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ 761. 99 Alınan Diğer Hizmet ve Komisyon Gelirleri		11,046
	380 ÖDENECEK VERGİ, HARÇ VE PRİMLER 380. 00 Ödenecek Vergiler BSMV		0,552
	010 KASA HESABI		11 046,00
	Çek karşılığı TL 6 000 x 1,841 = 11 046,00 TL Komisyon 11 046,00 x 0,001 = 11,046 TL BSMV 11,046 x 0,05 = <u>0,552 TL</u> 111 057,598 TL Çekin tahsil edilmesi ve komisyon kesilmesi.		
	/		
	985 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) Yasemin AKAR (€)	6.000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.009 Emanet Kıy. Alanlar Dış İşlemler Şubesi / (€) Tahsil edilen çekin nazım hesaplarının kapatılması.		6.000

b) Dış İşlemler Şubemizin Kayıtları

	/		
1	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler	6 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) Kızılay Şubesi Çekin alınması.		6 000
	/		

	/		
2	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.009 Emanet Kıymet Alanlar Dresdner Bank / (Euro)	6 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 emanet Kıymetler 983.002 Tahsile Alınan Çek / (€) Çekin muhabir Dresdner Bank'a tahsile gönderilmesi.		6 000
	/		

	/		
1	025 YURT DIŞI BANKALAR (YP) 021.00 Vadeli Hesap Dresdner Bank / (Euro)	6 000	
	291 ŞUBELER CARİ HESABI (YP) Kızılay Şubesi / (€)		6 000
	/		
	985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR (YP) (Kızılay Şubesi / €)	6 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.009 Emanet Kıymet Alanlar Dresdner Bank / (Euro)		6 000

Yabancı paralı çekin karşılığı efektif olarak veya müşterinin isteği üzerine hesaba kaydedilerek de ödenebilir.

Örnek: Türk Standardları Enstitüsü, ISO'nun 5.000 \$ tutarındaki çekini tahsil için bankamıza veriyor. Çek tahsil ediliyor. Muhabir tahsil için 25 \$ komisyon kesiyor. Tahsilat müşterinin vadesiz döviz tevdiat hesabına alınıyor.

		/		
2	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.002 Tahsile Alınan Çekler / (\$) Dresdner Bank / (Euro)		5 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR (YP) TSE / (\$) Çekin alınması.			5 000
		/		

		/		
2	983 EMANET REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.009 Emanet Kıymet Alanlar Dış İşlem Şubesi / (\$)		5 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 emanet Kıymetler 983.002 Tahsile Alınan Çek / (\$) Çekin tahsil için Dış İşlemler Şubesi kanalıyla gönderilmesi.			5 000
		/		

		/		
1	291 ŞUBELER CARİ HEBABİ (YP) (Dış İşlemler Şubesi) / (\$)		4 975	
	301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI VADESİZ (YP) 25\$ komisyon keserek çekin tahsil edilmesi.			4 975
		/		
	985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR (YP) TSE (\$)		5 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.00 Emanet Kıymetler 983.009 Emanet Kıymet Alanlar Dış İşlemler Şubesi (\$) Çekin tahsil edilmesi ile nazım hesapların kapatılması.			5 000
		/		

Komisyon kesilmesi ile ilgili işlemler bir önceki örneğimizdeki gibi yapılacaktır.

3.5. İskonto ve İştirah Senetleri (Yabancı Senetler)

Yabancı senetlerin de yerli senetler gibi tahsili, iskontosu ve iştirahı ilgili işlemler bankalar tarafından yapılır. Bankalar tarafından iskonto ve iştiraha kabul edilen Türk Parası ve Yabancı Para senetlerinin kaydı aktif niteliktedir.

3.5.1. Yabancı Senetlerin Tahsili (İskontosu)

Bedeli belli bir vade sonunda ödenmesi gereken bir senedin vadesi beklenilmeden paraya çevrilmesi işlemine senedin iskonto (kırdırılması) edilmesi denir. İskonto, bir borcun nominal değeri (senedin üzerinde belirtilen değer) ile peşin değeri arasındaki farktır.

Örnek: 20.04.2007 tarihinde, Müşterimiz Almanya'da düzenlenen 5.000 € değerindeki senedi bankamıza iskonto ettiriyor. Senetle ilgili incelemeler yapıldıktan sonra masraflar düşülerek senet bedeli müşteriye ödeniyor. (kur: 1€ = 1,819 TL). %04 Faiz, senetten %04 komisyon, komisyon üzerinden %5 BSMV kesilmiştir.

Senet Bedeli : 5 000 € X 1,819 = 9 095,00 TL Faiz: 9 095,00 X 0,004 = 36,38 TL
Komisyon: 9 095,00 X 0,004 = 36,38 TL BSMV: 36,38 X 0,05 = 2,00 TL

		20/04/2007		
1	997 DİĞER NÂZİM HESAPLARDAN ALACAKLAR (YP) 997.00 Tahsil Senetleri Cüzdanı EURO		5 000	
	999 DİĞER NAZİM HASAPLARDAN BORÇLAR (YP) 999.02 Tahsil Senetleri Mudi EURO Senedin tahsile alınması.			5 000
		/		

	20/04/2007		
2	010 KASA HESABI 304 RESMİ, TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVD. VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşl. Senedin tahsil edilmesi.	9 095,00	9 095,00
3	20/04/2007 999 DİĞER NAZIM HESAPLAR BORÇLAR (YP) 999.02 Tahsil Senetleri Mudi EURO 997 DİĞER NAZIM HESAPLARDAN ALACAKLAR (YP) 997.00 Tahsil Senetler Cüzdanı EURO Senedin vadesinde tahsil edilmesi.	5 000	5 000
4	20/04/2007 304 RESMİ, TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri 760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ 760.03 Tahsil Senetleri Komisyonları 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380.005 BSMV 598 DİĞER ALINAN FAİZLER Senet masraflarının hesaptan kesilmesi.	74,76	36,38 2,00 36,38

3.5.2. Yabancı Senetlerin İştirası

Yabancı ülkede düzenlenmiş bir senet tahsil edilmek üzere bankaya müracaat edilmesi durumunda, senet borçlusu müracaat edilen banka şubesinin bulunduğu şehirden başka bir şehirde ikamet ediyor ise, böyle durumlarda senet iştirası senedi sayılır.

Örnek: 21/04/2007 tarihinde, İtalya’da düzenlenmiş bir senet tahsil için bankamız Ankara / Kızılay Şubesi’ne müracaat ediliyor. Senedin borçlusu Kayseri’de ikâmet etmektedir. Senet bedeli: 4 000 € (kur: 1€ = 1,819 TL) . Senedin TL karşılığı üzerinden, % 04 komisyon, komisyon üzerinden % 5 BSMV kesilmiştir.

Ankara Şubesinin kaydı

	21/04/2007		
983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.093 Tahsile Alınan Yabancı Senetler		4 000	
985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER (YP) EURO Senedin tahsile alınması.			4 000
	/		

Senet Kayseri Şubesine gönderildiğinde Ankara Şubesi'nin yapacağı kayıt

	21/04/2007		
983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.093 Emanet Kıymat Alanlar Kayseri Şubesi		4 000	
985 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER 983.03 Tahsile Alınan Yabancı Senetler Senedin tahsil için Kayseri Şubesi'ne gönderilmesi.			4 000
	/		

Gönderilen senet Kayseri Şubesi tarafından alınınca, Kayseri Şubesinin kaydı

	24/04/2007		
985 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER 983.03 Tahsile Alınan Yabancı Senetler		4 000	
985 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER / BIRAKANLARAnkara Şubesi Senedin tahsil için alınması.			4 000
	/		

Kayseri Şubesi, senedi vadesinde tahsil etmiş ve masrafları keserek müşterinin hesabına işlemiştir. (Şekil 3.1 de hizmet ve komisyon listesi görülmektedir.)

Senet Bedeli : 4 000 € X 1,819 = 7 276,00 TL
Komisyon : 7 276,00 X 0.004 = 29,104 TL
BSMV : 29,104 X 0,05 = 1,50 TL

	25/04/2007		
1	290 ŞUBELER CARİ HESABIAnkara Şubesi	7 276,00	
	304 RESMİ, TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI VADESİZ 304-20 Gerçek Kişilerin Ticari Mevduat. Senet tahsil edilerek müşterinin hesabına işlenmiştir.		7 276
2	25/04/2007		
	985 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER VERENLER/ BIRAKANLAR (YP)	4 000	
	983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (YP) 983.093 Emanet Kıymet AlanlarKayseri Şubesi		4 000
3	25/04/2007		
	304 RESMİ, TİCARİ VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUATI – VADESİZ 304.20 Gerçek Kişilerin Ticari İşlemleri	30,604	
	760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ 760.03 Tahsil Senetleri Komisyonları		29,104
	380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER 380.005 BSMV Senet masraflarının hesaptan kesilmesi.		1,50

Not: Bankalar arası kambiyo satış işlemlerinde BSMV yoktur. Diğer kambiyo işlemlerinde ise, binde 1 oranında BSMV (banka ve sigorta muamele vergisi) kesilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Döviz Tevdiat Hesabı ile ilgili öğrendiklerinizi pekiştirmek amacı ile aşağıdaki uygulamaları dikkatli bir şekilde yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler (İşlemin Yapılmasına İlişkin Öneriler)
➤ Kambiyo senetlerinin çeşitlerini sayınız.	➤ Kambiyo senet çeşitlerini, internette ve bulunduğunuz yerdeki bankanın Kambiyo İşlemleri Servisi'nden öğrenebilirsiniz.
➤ Dövizli Çek çeşitlerini ve özelliklerini gözden geçirin.	➤ Dövizli Çek çeşitlerini ve özelliklerini internette ya da Banka Muhasebesi ders kitaplarından öğrenebilirsiniz.
➤ Çek iştirası ve ilgili muhasebe kayıtlarını yapınız.	➤ Çek iştirası ile ilgili muhasebe kaydını Banka Muhasebesi ders kitaplarından yararlanarak, kendi adınıza yapabilirsiniz.
➤ Çek tahsili ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapınız.	➤ Çek tahsili ile ilgili muhasebe kaydını Banka Muhasebesi ders kitaplarından yararlanarak, kendi adınıza yapabilirsiniz.
➤ Yabancı senetlerin tahsili ve iskontosu ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapınız.	➤ Yabancı senetlerin tahsili ve iskontosu ile ilgili muhasebe kayıtlarını Muhasebe ders kitaplarından öğrenip, kendi adınıza kayıt yapabilirsiniz.
➤ Yabancı senetlerin iştirası ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapınız.	➤ Yabancı senetlerin iştirası ile ilgili muhasebe kayıtlarını muhasebe ders kitaplarından öğrenip, kendi adınıza kayıt yapabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER (Ölçme Soruları)

1. Aşağıdakilerden hangisi Seyahat Çeklerinde bulunması gereken ortak özelliklerden değildir?
 - A) Seri Numarası
 - B) Tatbik imza
 - C) Çek sahibinin vergi numarası
 - D) Çek sahibinin mesleği
2. Hangi çekler ABD hükümeti tarafından Sosyal Güvenlik harcamalarını, gelir vergisi ödemelerini ve diğer hizmetler için gerekli ödemeleri karşılamak için çıkarılır.
 - A) Ustreasury cheques
 - B) International mony order
 - C) Banka çekleri
 - D) Euro Çekleri

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara gelecek olan kelimelerin bulunduğu şıkkı işaretleyiniz.

3. T.C. Merkez Bankası tarafından kabul edilen yabancı para cinsleri üzerinden düzenlenen çekler bankalarca ya iştirah edilerek ödenir ya da tahsile alınır.
 - A) Muhatap, lehdarın
 - B) Konvertibl, lehdarına
 - C) Döviz, alıcı
 - D) Doğru, lehdarına
4. Yabancı senetlerin de yerli senetler gibi, iskontosu ve iştirahı ilgili işlemler bankalar tarafından yapılır. Bankalar tarafından iskonto ve iştirah kabul edilen Türk Parası ve Yabancı Para senetlerinin kaydı niteliktedir.
 - A) Tahsili, aktif
 - B) Tahsili, pasif
 - C) Ödenmesi, pasif
 - D) Ödenmesi, aktif
5. Yabancı para ile havale yaptırmak isteyen müşterinin bankaya başvurmasında; Çek karşılığı veya Türk parası olarak alınır, komisyon, gider karşılıkları, tahsil edilir. Daha sonra çek imzalanarak müşteriye verilir. Aynı zamanda da durum muhatap bankaya bildirilir.
 - A) Döviz, BSMV
 - B) Efektif , BSMV
 - C) Efektif, faiz
 - D) Döviz, faiz

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Eksikleriniz var ise faaliyete dönerek tamamlayınız.

B. UYGULAMALI TEST

Yaptığınız işlem sonucunda kendinizi aşağıdaki ölçütleri kullanarak değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Kambiyo nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Kambiyo işlemleri gerçekleştirilirken neler dikkate alınmalıdır? Biliyor musunuz?		
➤ Efektif nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Efektif deposu nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Efektif alış ve satış nedir? Muhasebe kayıtları nasıl yapılır? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz kuru ve döviz piyasası nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz Paritesi nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz Bonosu nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz Spekilasyonu nedir? Biliyor musunuz?		
➤ Döviz Tevdiat Hesabı nasıl açılır? Biliyor musunuz?		
➤ Efektifle Döviz Tevdiat Hesabı nasıl açılır ve muhasebe işlemleri nasıl yapılır? Biliyor musunuz?		
➤ Karşılığında döviz satılması ile DTH açılması nasıl muhasebeleştirilir? Biliyormusunuz?		
➤ DTH'dan para çekme işlemleri nasıl yapılır? Biliyor musunuz?		
➤ DTH'dan döviz cinsinden para çekme işlemleri nasıl muhasebeleştirilir? Biliyor musunuz?		
➤ DTH'dan Türk Lirası cinsinden para çekme işlemleri nasıl muhasebeleştirilir? Biliyor musunuz?		
➤ DTH'a başka bir döviz cinsinden ödeme yapılması durumunda muhasebe işlemleri nasıl yapılır? Biliyor musunuz?		
➤ DTH'da faiz reeskontu ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Yurt içi şubeler arasında yapılan döviz havaleleri ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Muhabir Bankalar ya da yurt dışı şubeler tarafından yurt içi şubelere genel müdürlük kanalıyla yapılan döviz havaleleri ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Yabancı bankalara döviz havaleleri ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Yabancı bankalardan gelen döviz havaleleri ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Hesap ekstresi nasıl alınır? Biliyor musunuz?		
➤ Kambiyo senetleri nelerdir? Biliyor musunuz?		
➤ Kambiyo senetlerinin özellikleri ve çeşitlerini biliyor musunuz?		
➤ Bono ve poliçeyi birbirinden ayıran özellikleri biliyor musunuz?		

➤ Dövizli çeklerin özelliklerini ve çeşitlerini biliyor musunuz?		
➤ Çekin keşide edilmesi işleminin nasıl yapıldığını biliyor musunuz?		
➤ Çek iştirası (satın alınması) nedir ve muhasebe kayıtları nasıl yapılır? Biliyor musunuz?		
➤ Çek tahsili ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabiliyor musunuz?		
➤ Yabancı senetlerin tahsili ve iskontosu ile ilgili muhasebe kayıtlarının nasıl yapıldığını biliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme testi sonucu “Evet”, “Hayır” cevaplarınızı değerlendiriniz. Eksiklerinizi faaliyete dönerek tekrarlayınız. Tamamı “Evet” ise Modül Değerlendirmeye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER (Ölçme Soruları)

1. Kambiyo mevzuatı ile ilgili kararları alma yetkisi kime aittir?
A) BDDK
B) Merkez Bankası
C) Bakanlar Kurulu
D) TMSF
2. Kambiyo işlemlerinde Efektif Vaziyeti Hesabı borçlandığında, işlemin yabancı para tutarının karşılığı Türk Parası üzerinden yapılırca hangi hesap alacaklanır?
A) 292 EFEKTİF ALIM / SATIM HESABI
B) 011 EFEKTİF DEPOSU
C) 010 KASA HESABI
D) 771 KAMBIYO KÂRLARI HESABI
3. Bankamıza gelen müşteri 600 \$ karşılığında Türk Lirası alındığında yapılacak ilk muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 092 EFEKTİF ALIM / SATIM HESABI	500 \$	
293 EFEKTİF VAZİYETİ	500 \$	
B) 011 EFEKTİF DEPOSU	500 \$	
293 EFEKTİF VAZİYETİ	500 \$	
C) 011 EFEKTİF DEPOSU	500 \$	
292 EFEKTİF ALIM / SATIM HES.	500 \$	
D) 292 EFEKTİF ALIM / SATIM HES.	500 \$	
011 EFEKTİF DEPOSU	500 \$	

4. Efektif satış kuru, satış kurundan daha yüksek olması durumunda, bu iki fiyat arasındaki farka ne denir?
A) Döviz paritesi
B) Döviz spekülasyonu
C) Döviz piyasası
D) Kur farkı
5. Kendi adınıza 2000 €'luk Döviz Tevdiat Hesabı açtığınızda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisi olacaktır?

A) 011 EFEKTİF DEPOSU	2 000 €	
301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI	2 000 €	
B) B. 010 KASA HESABI	2 000 €	
011 EFEKTİF DEPOSU	2 000 €	
C) C. 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI	2 000 €	
011 EFEKTİF DEPOSU	2 000 €	
D) D. 010 KASA HESABI	2 000 €	
301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI	2 000 €	

6. Mart ayı sonunda, Banka Döviz Tevdiat Hesabına reeskont kaydı yapmış ise;
- a) Yapılan yevmiye kaydında borçlu hesap aşağıdakilerden hangisi olacaktır?
- A) 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI
B) 295 DÖVİZ VAZİYETİ
C) 611 MEVDUATA VERİLEN FAİZLER
D) 361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI
- b) Mart ayı sonunda yapılan yevmiye kaydı ne zaman iptal edilir?
- A) Yıl sonunda
B) Kaydın yapıldığı ayı izleyen ayın ilk iş günü
C) Vade bitiminde
D) 3 ay sonra
- c) Faizden hangi vergi alınır?
- A) Gelir Vergisi
B) BSMV
C) Bu aşamada herhangi bir vergi alınmaz
D) Damga vergisi
7. Yurt dışındaki bir bankadan Ankara'da bir bankaya havale gönderilmesi ve bu havalenin Türk parası olarak nakit ödenmesi durumunda 010 Kasa Hesabı alacaklı olur, hangi hesap borçlu olacaktır?
- A) 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI
B) 395 ÖDEME EMİRLERİ
C) 295 DÖVİZ VAZİYETİ
D) 301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI
8. Yabancı bankalara yapılan döviz havalelerinde, müşteriden satın alınan döviz alışında, bankanın elde ettiği gelir hangi hesaba kaydedilir?
- A) 761 BANKA HİZMETLERİ GELİRLERİ
B) 380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER
C) 771 KAMBİYO KARLARI
D) 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI

9. Bankamız Ulus Şubesi müşterisi Aslı Yener Almanya'daki bir bankaya keşideli çeki tahsil edilmek üzere ciro ederek şubemize vermesi durumunda, Ulus Şubemizin yapacağı kayıta hangi hesap borçludur?
- A) 983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER
B) 985 EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR
C) 291 ŞUBELER CARİ HESABI
D) 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara gelecek olan kelimelerin bulunduğu seçeneği işaretleyiniz.

10. Döviz tevdiat hesaplarından yapılan döviz ödemeleri esas olarak hangi para biriminde açılmış ise o para birimi ile ödenir. Ancak, zorunlu hâllerde, isteği üzerine veya bankanın müşterinin iznini alarak, ödeme günündeki banka kullanılarak başka bir para birimi üzerinden de ödeme yapılabilir.
- A) Müşterinin, döviz kurunu
B) Müşterinin, çapraz kurları
C) Banka müdürünün, inisiyatifini
D) Banka memurunun, çapraz kurları
11. Vadesiz mevduata sonlarında ve hesabın kapatılmasında, vadeli mevduata ise tahakkuk ettirilen faizler mudi (Bankaya para yatıran kimse.) hesaplarına alacak kaydedilir.
- A) Ay, vade bitiminde
B) Yıl, ay sonlarında
C) Yıl, vade bitiminde
D) 3 ay, yıl sonlarında
12. Havale emri verilmesi durumunda banka sabit kur üzerinden “.....” hesabını borçlu hesap olarak kaydeder. “023 YURT DIŞI BANKALAR” veya “027 YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELER” hesabı alacaklı hesap olarak kaydeder.
- A) 294 DÖVİZ ALIM / SATIM HESABI
B) 983 EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER
C) 291 ŞUBELER CARİ HESABI
D) 295 DÖVİZ VAZİYETİ
13. Bankalar tarafından ve iştiraya kabul edilen Türk Parası ve Yabancı Para senetlerinin kaydı niteliktedir.
- A) iskonto, aktif
B) İskonto, pasif
C) Tahsil, aktif
D) Tahsil, pasif

14. Yabancı ülkede düzenlenmiş bir senet tahsil edilmek üzere bankaya müracaat edilmesi durumunda, senet müracaat edilen banka şubesinin bulunduğu şehirden başka bir şehirde ikamet ediyor ise, böyle durumlarda senet senedi sayılır.
A) Alacaklısı, iskonto
B) Borçlusı, iskonto
C) Borçlusı, iştirah
D) Alacaklısı, tahsil
15. Müşteri tahsil edilmek üzere yabancı paralı çek verdiğinde Türk paralı çeklerde olduğu gibi; tahsil edilinceye kadar hesaplarda tutulur. Senedin sonra karşılığı müşteriye ödenir.
A) Nazım, tahsilinden
B) Aktif, iştirahından
C) Pasif, iskontosundan
D) Aktif, tahvilinden
16. Bedeli belli bir vade sonunda ödenmesi gereken bir senedin beklenilmeden paraya çevrilmesi işlemine senedin iskonto edilmesi denir. İskonto, bir borcun değeri ile peşin değeri arasındaki farktır.
A) Süresi, gerçek
B) Vadesi, nominal
C) Vadesi, döviz
D) Gelmesi, nominal

Aşağıda verilen cümlelerin doğru mu, yanlış mı olduğuna karar verip doğru şıkkı işaretleyiniz.

17. Yıl sonlarında yapılan reeskontlar, yeni yılda ters kayıt yapılarak iptal edilmez, mevduatın vade bitim tarihine kadar bu hesapta izlenir. Vade sonlarında ise bu hesabın borcu ile mevduat hesaplarına alacak kaydedilmek suretiyle tasfiye edilir.
A) Doğru B) Yanlış
18. Döviz Tevdiat Hesabına ödenen faizler için kesinlikle Menkul Sermaye İradı Gelir Vergisi, Vergi stopajı faizlerin mevduat hesaplarına kaydedildiği tarihten önce yapılır.
A) Doğru B) Yanlış
19. Bedeli belli bir vade sonunda ödenmesi gereken bir senedin vadesi beklenilmeden paraya çevrilmesi işlemine senedin iskonto edilmesi denir.
A) Doğru B) Yanlış
20. Yabancı paralı çekin karşılığı efektif olarak veya müşterinin isteği üzerine hesaba kaydedilerek de ödenebilir.
A) Doğru B) Yanlış

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Eğer hatalarınız var ise modüle geri dönüp eksiklerinizi tamamlayınız. Tamamen öğrendiğinize kanaat getirdikten sonra yeni modüle geçebilirsiniz.

B. UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki bulmacayı çözerek, modülümüzde öğrendiklerinizi ve genel bilgilerinizi sınavabilirsiniz.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													

SOLDAN – SAĞA

1. Banknot cinsinden yabancı para kasası
2. Faiz hesabına esas teşkil eden tarih – Açık Öğretimin kısaltması – Bilen, bilim adamı
3. Beyaz, mecaz anlamda temiz manasında - Banka, postane vb. aracılığıyla gönderilen para – Uranyum elementinin simgesi
4. Yumuşak, hoş, ince bir güzelliği olan manasında bir erkek ismi – Para birimimiz – Platin elementinin simgesi
5. Giysilerin buruşukluğunu gideren bir ev aracı – Beyaz – Şüpheli

6. Alfabemizin ilk harfi – Bir nota – Kırmızı – Alfabemizin son harfi – Bir iş birimi (C. G. S. sisteminde, uygulama noktasını, kuvvet yönünde 1 cm hareket ettiren 1 dinlik kuvvetin yaptığı işe eşit olan iş birimi.)
7. Kayak - Nakit para veya para yerine geçen her türlü araç ve senetlerin alım ve satımını ifade eder – Bir harf
8. Özel veya kamu kuruluşlarında haberleşmeyi sağlayan, yazışma yapabilen görevli, kâtip, sekreter – Bir şaşma sözü - Acele Pasta Servisinin kısa yazılışı
9. Ağaçlarla örtülü geniş alan – Kapital, sermaye manasında
10. Sodyum elementinin simgesi – Kafkasya’da yaşayan bir Türk Boyu’nun adı 11. Ribonükleik asitin kısaltılmışı – Kalça kemiği – Bir binek hayvanı
12. Bir göz rengi – Üçüncü tekil şahıs – Bir harf – Kısaca, Kara Kuvvetleri Komutanlığı – Bir harf
13. Türk bankacılık sisteminde 1, 3, 6 ve 12 ay gibi vadeler kullanılır. Bu vadelerden az ya da bu vadelerin arasında yer alan vadelere denir. - Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz

YUKARIDAN – AŞAĞIYA

1. Bankaların kayıtlarında sabit kur üzerinden geçirilen dövizlerin her ay sonunda geçerli cari kura göre düzenlenmesi. Bir şeyin eksikliğini tamamlamak için ona katılan parça, ilave.
2. Ama, lakin manasında bir sözcük - Kesin karar vermiş olan
3. Kolun bilekten parmak ucuna kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. - Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi- Taneli bir kış meyvesi
4. Yemeklere lezzet veren bir baharat karışımı – Bir sesli harf – Anlam – Bir sesli harf
5. Türkiye kelimesinin kısaltılmışı – Bir nota – Kürekle yürütülen dar, uzun, hafif tekne – İlkel bir silah
6. İyot elementinin simgesi – Hidrojen elementinin simgesi – Bir erkek ismi – Galyum elementinin simgesi – Vanadyum elementinin simgesi
7. Çok çalışan, canlı, hareketli, aktif manasında bir söz – Lümenin kısaltılmışı – Bir ajans – Bir nota.
8. Ülkeler arası ödemelerde kullanılabilecek para, çek, poliçe vb. her türlü ödeme aracı, yabancı ülke parası. – Dairelerde, içinde yıkanılan bölüm – Döteryum elementinin simgesi
9. Aynştaynyum elementinin simgesi – Yeryüzü parçası, yer, toprak – Alfabemizin ilk harfi – Makine Kimya Enstitüsünün kısa adı
10. Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir çeşit eyer - Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek
11. Yüreklendirmeye yarayan bir seslenme sözü, İspanyolca'da yaşa manasında – Bir hayvan, pars da denir - Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz, bağlaç
12. Bir nota – Kuş kanatlarının çıkardığı ses veya bir yerden kaçıp gitmeyi anlatan söz - Stronsiyum elementinin simgesi – Aynştaynyum elementinin simgesi - Romen rakamında 50 sayısı
13. Ummaktan doğan güven duygusu, ümit – Gramın kısaltılmışı- Giriş

DEĞERLENDİRME

Bulmaca sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki çözülmüş bulmaca ile karşılaştırınız.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

Soru	Cevap
1	B
2	C
3	D
4	A

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

Soru	Cevap
1	B
2	A
3	D
4	B
5	C

ÖĞRENME FAALİYETİ 3 CEVAP ANAHTARI

Soru	Cevap
1	D
2	A
3	B
4	A
5	B

MODÜL SONU ÖLÇME DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

Soru	Cevap
1	C
2	A
3	B
4	D
5	A
6	C
6	B
6	C
7	A
8	C
9	A
10	B
11	C
12	D
13	A
14	C
15	A
16	B
17	A
18	B
19	A
20	A

MODÜL UYGULAMALI TEST CEVAP ANAHTARI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	E	F	E	K	T	İ	F	D	E	P	O	S	U
2	V	A	L	Ö	R		A	Ö		A	L	İ	M
3	A	K		R		H	A	V	A	L	E		U
4	L	A	T	İ	F		L	İ	R	A		P	T
5	Ü	T	Ü		A	K		Z	A	N	L	İ	
6	A		R	E		A	L		Z		E	R	G
7	S	K	İ		K	A	M	B	İ	Y	O		R
8	Y	A	Z	M	A	N		A		A	P	S	
9	O	R	M	A	N		A	N	A	P	A	R	A
10	N	A		N	O	G	A	Y		M	R		N
11		R	N	A		A		O	M	A		A	T
12	E	L	A		O		F		K	K	K		R
13	K	İ	R	İ	K	V	A	D	E		İ	L	E

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- Bankacılık Kanunu.
- İnternette bankaların siteleri ve BDDK'nun sitesi.
- Bankacılık ders kitapları.

KAYNAKÇA

- EKEN Mehmet Hasan, **Banka Muhasebesi**, Der Yayınları, İSTANBUL, 2004.
- SEVİLENGÜL Prof. Dr. Orhan, **Banka Muhasebesi**, Gazi Kitabevi ve Başak Ofset, ANKARA, 2001- 3.Baskı.
- TAŞPOLAT Ali, **Uluslararası Bankacılık ve Dış Ticaret**, Erol Ofset, 2005.
- www.turkhukusitesi.com
- <http://tr.wikipedia.org>

Ek: Özel Finans Kurumlarında Tek Düzen Hesap Planı

0 DÖNEN DEĞERLER

010 KASA

011 EFEKTİF DEPOSU

012 YOLDAKİ PARALAR - T.P.

01200	YURT İÇİ HAVALERLER
01201	YURT DIŞI HAVALERLER
01202	YURT İÇİ POSTA ÇEKLERİ
01203	YURT DIŞI POSTA ÇEKLERİ
01204	GRUP NAKİLLERİ

013 YOLDAKİ PARALAR - Y.P.

01300	YURT İÇİ HAVALERLER
01301	YURT DIŞI HAVALERLER
01302	YURT İÇİ POSTA ÇEKLERİ
01303	YURT DIŞI POSTA ÇEKLERİ
01304	GRUP NAKİLLERİ

015 SATIN ALINAN ÇEKLER - Y.P.

01500	ŞUBELERİMİZ ÜZERİNE KEŞİDELİ
01501	BANKALAR VE DİĞER ÖZEL FİNANS KURUMLARI ÜZERİNE KEŞİDELİ
01509	DİĞER

016 VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - T.P.

01601	VADESİ GELMİŞ HİSSE SENEDİ KUPONLARI
01609	DİĞER

017 VADESİ GELMİŞ MENKUL DEĞERLER - Y.P.

01701	VADESİ GELMİŞ HİSSE SENEDİ KUPONLARI
01709	DİĞER

019 KIYMETLİ MADEN DEPOSU - Y.P.

01900	ALTIN DEPOSU
01909	DİĞER KIYMETLİ MADENLER

020 T.C. MERKEZ BANKASI - T.P.

02000	VADESİZ SERBEST HESAP
02001	VADELİ SERBEST HESAP

021 T.C. MERKEZ BANKASI - Y.P.

02100 VADESİZ SERBEST HESAP
02101 VADELİ SERBEST HESAP

022 YURT İÇİ BANKALAR VE ÖZEL FİNANS KURUMLARI - T.P.

02200 VADESİZ HESAP
022000 KAMU MEVDUAT BANKALARI
022001 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
022002 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
022003 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
022004 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
022005 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

02201 VADELİ HESAP
022010 KAMU MEVDUAT BANKALARI
022011 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
022012 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
022013 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
022014 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
022015 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

023 YURT İÇİ BANKALAR VE ÖZEL FİNANS KURUMLARI - Y.P.

02300 VADESİZ HESAP
023000 KAMU MEVDUAT BANKALARI
023001 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
023002 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
023003 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
023004 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
023005 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

02301 VADELİ HESAP
023010 KAMU MEVDUAT BANKALARI
023011 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI
023012 YABANCI MEVDUAT BANKALARI
023013 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR
023014 ÖZEL FİNANS KURUMLARI
023015 MEVDUAT KABUL ETMEYEN BANKALAR

024 YURT DIŞI BANKALAR VE FİNANS KURULUŞLARI - T.P.

02400 VADESİZ HESAP
024000 SERBEST HESAP
024001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02401 VADELİ HESAP

024010 SERBEST HESAP
0240100 KISA VADELİ
0240101 ORTA VE UZUN VADELİ

024011 SERBEST OLMAYAN HESAP
0240110 KISA VADELİ
0240111 ORTA VE UZUN VADELİ

025 YURT DIŞI BANKALAR VE FİNANS KURULUŞLARI - Y.P.

02500 VADESİZ HESAP
025000 SERBEST HESAP
025001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02501 VADELİ HESAP

025010 SERBEST HESAP
0250100 KISA VADELİ
0250101 ORTA VE UZUN VADELİ

025011 SERBEST OLMAYAN HESAP
0250110 KISA VADELİ
0250111 ORTA VE UZUN VADELİ

026 YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - T.P.

02600 VADESİZ HESAP
026000 SERBEST HESAP
026001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02601 VADELİ HESAP
026010 SERBEST HESAP
026011 SERBEST OLMAYAN HESAP

027 YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELER - Y.P.

02700 VADESİZ HESAP
027000 SERBEST HESAP
027001 SERBEST OLMAYAN HESAP

02701 VADELİ HESAP
027010 SERBEST HESAP
027011 SERBEST OLMAYAN HESAP

030 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - T.P.

03020 HİSSE SENETLERİ
030200 BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
030201 BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ

03030	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03040	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03050	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03060	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03070	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
030700	HİSSE SENETLERİ
030709	DİĞER
03090	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
030900	HİSSE SENETLERİ
030901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
030909	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03099	DİĞER

031 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - Y.P.

03120	HİSSE SENETLERİ
031200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
031201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03130	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03140	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03150	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03160	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03161	KIYMETLİ MADENLER
031610	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN
031611	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLMAYAN
03170	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
031700	HİSSE SENETLERİ
031709	DİĞER
03190	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
031900	HİSSE SENETLERİ
031901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
031902	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03199	DİĞER

032 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER - T.P.

03220	HİSSE SENETLERİ
032200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
032201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03230	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)

03240	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03250	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03260	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03270	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
032700	HİSSE SENETLERİ
032709	DİĞER
03290	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
032900	HİSSE SENETLERİ
032901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
032909	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03299	DİĞER
033	SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER - Y.P.
03320	HİSSE SENETLERİ
033200	BORSAYA KOTE EDİLEN HİSSE SENETLERİ
033201	BORSAYA KOTE OLMAYAN HİSSE SENETLERİ
03330	KUPONLAR (VADESİ GELMEMİŞ)
03340	KÂR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGELERİ
03350	GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ
03360	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
03361	KIYMETLİ MADENLER
033610	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN
033611	ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLMAYAN
03370	TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEĞERLER
033700	HİSSE SENETLERİ
033709	DİĞER
03390	MENKUL DEĞERLER DEĞER ARTIŞ HESABI
033900	HİSSE SENETLERİ
033901	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
033902	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
03399	DİĞER
038	MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - T.P.
03800	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
038003	HİSSE SENETLERİ
038004	YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
038005	SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
038009	DİĞER

03801 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER
038013 HİSSE SENETLERİ
038014 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
038015 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
038019 DİĞER

039 MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-) - Y.P.

03900 ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER
039003 HİSSE SENETLERİ
039004 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
039005 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
039009 DİĞER

03901 SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER
039013 HİSSE SENETLERİ
039014 YATIRIM FONU KATILIM BELGELERİ
039015 SERMAYEDE PAYI TEMSİL EDEN DİĞER MENKUL KIYMETLER
039019 DİĞER

040 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - T.P.

041 PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR - Y.P.